

'2019'u kadınlar sırtlayacak' ön görüşü doğru çıktı!

3

Ücretsiz kreş hakkı ücretli doğum izni

4

'Benim Mutlu Ailem' yalanı

9

Endülüs'ün çilek tarlalarında kaçakçılık, tecavüz ve sömürü

11

Yeter mi nefes aralıkları açmak bize?

İÇİNDEKİLER

'2019'u kadınlar sırtlayacak' öngörüsü doğru çıktı!.....3	Sevda Karaca
Güzeltepeliler kadınlar mahallede kreş istiyor.....4	Hasret Kanat
Ücretsiz kreş hakkı, ücretli doğum izni.....4	Başak Edge Gürkan
Okullar tatil, annelerin gözü arkada.....5	Serdar Ataç - Sema Özdal
Biz unutsak kimse hatırlamaz.....5	Ayşe Öz
'Yapılan düzenlemeler fare kapanında peynir gibi'.....6	Özlem Yılmaz Yeşer
Yılan hepimize dokunuyor.....7	Serpil Arutlu Yaşar
Aliağa'da işten atılan kadın işçiler anlatıyor.....7	Eren Saran
İÇİMİZDEN BİRİ: Burcu ve Songül.....8	Berivan Balkay - Sinan Ceviz
'Benim Mutlu Ailem' yalanı.....9	Kübra Yeter
Tarım işçisi kadınlar güvenceli çalışmak istiyor.....10	Seren Elataş
SINIRLARIN ÖTESİNDE: Endülü'sün çilek tarlalarında kaçakçılık, tecavüz ve sömürü.....11	Fulya Alikoç
Mobbing kadın işçilere hayatı dar ediyor.....12	Hilal Tok
İşçi kiralama bürosunda kadın uzman olmak.....14	Ayhan Aydoğan
'Biz yoğurtlu, çocuklar kıymalı makarna yiyor'.....15	Hafize Bulut
'Baştakiler gitmezse bu ekonomi düzelmez'.....15	Helin Çakır - Berfin Türkmen
TARİH: Eunice Newton Foote.....16	Müslime Karabatak
SINIRLARIN ÖTESİ: Güney Afrika'da tacize karşı yer altında eylem.....17	Berivan Balkay
Acılar mı anaları birleştiren, umutlar mı?.....18	Aynur Seyrek
İmkansız başarmak!.....18	Çiğdem Aksakal
Barış çocuklar ile gelecek!.....18	Gülcan Şahin
SAĞLIK: Yaz güzeldir ama.....19	Uzm. Dr. Sanem Bilgili
Şanslı azınlığın ödediği yüksek nafakalar toplumu temsil etmiyor.....20	Fatma Havsut Bakır
Taciz, geçim derdi, gelecek kaygısı.....21	Berfin Yıldız - Ceren Kökoğlu - İlgar Jahed
Bizim değişimin ışığına ihtiyacımız var.....21	Şeyda Cihat
Kimse benden yana olmaz diye sustum.....22	Zahide Kiper
'Güvenli sokaklar, güvenli parklar istiyoruz'.....22	Hasret Kanat
Mülteci çocukların ardında bıraktığı duraklar.....23	Esra Doğu
Ben yeni bir yaşam kurmaya çalışıyorum, onlar engel olmaya.....23	Filiz Güven
Hayaller çok renkli ama gerçekler çok metalik!.....23	Olcay Özak
Ne çektin be Frida!.....24	Şenay Kumuz

Büyük tartışmalarla geçen bir seçim sürecinin ardından yeni bir Ekmek ve Gül sayısıyla karşınızdayız. Seçim sonuçlarına ilişkin pek çok değerlendirme, analiz yapıldı, sonuçların gösterdikleri üzerine tartışılmaya da devam edilecek. Ortaya çıkan tabloda kadınların rolünün ne olduğunu da konuşmaya devam edeceğiz. Çünkü görünen o ki kadınlar, hayatlarına kalın çizgilerle çizilen sınırları ittire kaktıra genişletmek istediklerini beyan etmiş durum.

Bu ittirme, sıkışmış yaşamlarda bir nefes aralığı açma ihtiyacının bir göstergesi. Ama yeter mi nefes aralıkları açmak bize? Yetmez... Nedenlerini sayfalarımızda kadınlar anlatıyor.

Kimi sağlık emekçisi... 24 saat nöbetler ve korkunç çalışma koşulları arasında anneliklerinin nasıl sınındığını ve devletin ikiyüzlü "bebek dostluğunu" gözler önüne seriyor.

Kimi metal işçisi... Ağırlaşan yaşam koşullarına uygun bir sözleşmenin kadınların temel ihtiyaçlarını görmezden gelmemesi için nasıl olması gerektiğini tartışıyor.

Kimi belediye işçisi... Seçimin yalnızca "belediye seçimi" değil, iş güvencesi ve insanca çalışma koşulları seçimi olduğunu kendi deneyimleriyle anlatıyor.

Kimi mevsimlik tarım işçisi... Hiçleştilen yaşamlarındaki en temel insani gerekliliklerin bile görmezden gelinmesinin genç tarım işçisi kadınları nasıl da hayattan alacaklı hale getirdiğini dile getiriyor.

Kimi iş güvenliği uzmanı... Hayat koruması gereken bir işin nasıl da hayati risklerle ve ayrımcılıkla yürütülmeye çalışıldığını ortaya seriyor.

Kimi ise çok farklı mesleklerden, çok farklı kesimlerden kadınların barış için ölenler anısına sürdürdüğü bir futbol turnuvasından anekdotlar anlatıyor bize; barışa uzanan her elin ne kadar da kıymetli olduğunu ve kadınları nasıl ke-netlediğini anlatıyorlar.

Her bir hikaye; biz kadınların ittire kaktıra açtığımız nefes aralıklarından çok daha fazlasına ihtiyaç duyduğumuzun bir anlatısı. Peki, bize çizilen sınırları daha da genişletmenin yolu nereden geçiyor? İşte bu soru da, dergimizin temmuz sayısının temel gündemlerinden biri.

Orta sayfamızda işyerlerinin en büyük

ama en görünmez sorunu olan mobbinge ilişkin. Kadınların deneyim aktarımlarından kendinizi ve çalışma ortamında yaşadığınız zorbalıkları görüyorsanız, hikayelerinin yanı başındaki "Ne yapmalı" da tam size göre olacaktır.

Aynı biçimde son günlerin en önemli tartışmalarından olan nafaka hakkına ilişkin yine bilgilendirici bir yazıyı da dergimizin sayfalarında okuyacaksınız.

Sağlık sayfamız yaz mevsiminin artırdığı sağlık sorunlarına ilişkin. Köye, pikniğe, sahile, havuza, çarşıya pazara gittiğinizde doktorumuzun verdiği tavsiyelere ihtiyaç duyduğunuz an derginin elinizin altında olsun.

Tarih sayfamız son günlerde genç eylemci Greta'nın lise öğrencilerini harekete geçirerek yeniden gündeme getirdiği iklim krizine dair ilginç notlar aktarıyor. Eunice Newton Foote'un açtığı yolun bugüne neler taşıdığını biraz keyiflenerek

biraz da sinirlenerek okuyacaksınız.

Sinema köşemizde yine güzel bir film tavsiyemiz var. Gürcistan yapımı Benim Mutlu Ailem filmi, izleyeni ataerkil bir toplumda nefes almaya çalışan bir kadının hayatına tanık ederken, coğrafyaları bağlayan ve benzeştiren bir şeyin de kadınların nefes aralıklarını genişletme çabası olduğunu gösteriyor.

Mektuplarımız ve kadınların türlü zorluklarla baş etme mücadelelerinden öğrendiklerimizi paylaşım a olanağı veren "İçimizden Biri" sayfalarımız size de kendi hikayenizi bizimle paylaşma gücü ve isteği yaratsın isteriz.

Bize yazmak isterseniz işte adresimiz: posta@ekmekvegul.net
Gelecek ay görüşmek üzere...

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

'2019'u kadınlar sırtlayacak' öngörüsü doğru çıktı!

Sevda KARACA

Bir hatırlatmayla başlayalım; 2017 Kasımında AKP Genel Başkanı ve Cumhurbaşkanı Erdoğan, partisinde "metal yorgunluğu"nu giderme çabasıyla gerçekleştirdiği parti kongreleri sürecinde, AKP Kadın Kolları Merkez Karar ve Yönetim Kurulu toplantısında şu cümleyi kurmuştu: "2019'u kadınlar sırtlayacak." Cümlenin öncesi ve sonrasında, AKP Kadın Kollarının partinin bugünlere gelmesinde üstlendiği roller ve AKP'nin kadınlar için yaptıkları sıralanmıştı. Ve kadın kollarından beklentisini alenen ifade etmişti Erdoğan; "Kadınların AKP'den uzaklaşmasına izin vermeyeceksiniz!"

TOPLUMSAL İTİRAZI SIRTLANAN KADINLAR

2019'a geldik; krizin "teğet geçemeyecek" kadar ağırlaşan etkileri ile gidilen 31 Mart seçimleri, üç büyük kentte AKP için hezimetle; Kocaeli, Adana, Konya, Bursa, Kayseri gibi büyük sanayi kentlerinde dikkate değer bir oy kaybı ile sonuçlandı. YSK'nin 6 Mayıs günü seçimleri iptal etme kararı ile iyice derinleşen toplumsal itiraz, 23 Haziran günü İstanbul'da büyük oy farkında ete kemiğe büründü. Bunda elbette ekonomik krizin, artan işsizlik ve yoksulluğun, krizin halka fatura edilmesi için öngörülen düzenlemelerin; kıdem tazminatının fona devredilmesi, bireysel emeklilik sisteminin kapsamının genişletilmesi, vergide yeniden düzenlemeler gibi somut tartışmaların; iç ve dış politikada iktidarın içine girdiği açmazların önemli bir etkisi var.

Bunlarla bütünleşen bir biçimde; kadına yönelik şiddetin katmanlaşması, nafaka tartışmaları, boşanmaların önlenmesi için yapılan hamleler, çocuk istismarını daha da derinleştireceği açık olan düzenlemeler, kadın işsizliğinin ve güvencesizliğinin tavan yapması bir kalemde sayılması gereken etkenler...

Bu bütünleşik sorun tablosu karşısında, Erdoğan'ın söylediği çıktı; 2019'da kendini gösteren toplumsal itirazı kadınlar sırtlandı! Erdoğan'ın beklentisi ise yerine gelmedi; AKP'nin hiçbir hamlesi kadınların uzaklaşmasını önleyemedi!

NEYİNİZ EKSİK HA, NEYİNİZ EKSİK!

Kocaya, babaya, abiye, aileye, mahalleye karşı kimi zaman bangır bangır kimi zaman daha örtük ama kararlı itirazlar, üstelik de iktidarın yarattığı toplumsal kutuplaştırmanın "sembolik" düzlemini yıkacak biçimde yükseltildi.

Hatırlarsınız o röportajı; kamera karşısında kocasıyla neden AKP'ye oy verilmemesi gerektiğini tartışan genç kadının her cümlesi, koca tarafından bir "aşağılama" hamlesi ile karşılanıyordu. Koca "Neyiniz eksik ha, neyiniz eksik!" derken, 31 Mart seçimleri sonrasında bir değerlendirme toplantısında "Karnını doyuruyorsunuz, yine de oy vermiyorlar" diyen Erdoğan'ın suretine bürünüyor adeta. Yaşamsal her ihtiyacının eksik olduğunu anlatan

genç kadının, bu nobranlık karşısında itirazlarını giderek sivrileşen bir biçimde ifade etmekten adım geri atmıyor, evdeki huzuru bozma pahasına bir 'hakikat mücadelesi' veriyordu: "Bana kömür verecek diye kimseye oy vermek zorunda değilim. Haksızlık yapana haksızsın derim, diyeceğim."

KADINLAR KIZGIN

Kadınların "başörtüsü serbestisi, sosyal yardımlar, ufku belirsiz bir istikrar söylemi"ne sıkıştırılan, "karnınızı doyuruyoruz, oy vermiyorsunuz" aşağılaması ile perçinlenen var oluş kuşatmasına duyduğu tepki, mizah dolu bir başka videoda da karşımıza çıktı: "Millet uzaya çıkıyor biz daha Muratgilin damından atlayamadık" diyerek yüzümüzü güldüren kadın şunları söylüyordu: "Hiçbir zaman Ak Partili olmadım. Yönetim tarzlarını, yaptıklarını hiç onaylamadım. Türbanlıyım ama bunu Ak Parti'ye bağlamıyorum. Onun sayesinde türban takmıyorum ben. O bunu öne sürüyor... Ne yapmış, nerede öndeyiz? Çocuk cinayetleri, hırsızlık, Türkiye'nin satılmasının başında hiçbir şey yok. Ne ile gündeme geliyoruz ki biz... Bir seçimi yapamıyoruz. Yeniden seçim yapacağız. Bunun bütçesi bizim cebimizden çıkıyor."

Gündelik sorunların yakıcılığından kadınların "insanca bir yaşam"dan ne anladığına, türbanının kendisini politik olarak imleyen bir araç haline getirilmesine duyduğu tepkiden, halkın bütçesinin nasıl

harcandığının sorgulanmasına pek çok meseleyi içeren bu cümleler, kadınların kızgınlığının özeti gibi...

'BEKLEYİP GÖRELİM'LE OLMAZ

Ekrem İmamoğlu'nun huzurlu bir kent yaşamı, kadınlar, gençler ve çocuklar için yaşamsal olanakların genişletilmesi, işsizlik, çocuk ve yaşlı bakımı, sosyal yaşama katılım gibi acil sorunların çözümüne ilişkin vaatlerinde kendini bulan bu itiraz, seçim sonuçlarının açıklanmasıyla birlikte kendiliğinden büyük bir beklentiye dönüşmüş durumda. "Her şey çok güzel olacak" cümlesinde özetlenen beklentinin karşılığının ne olacağını belirleyecek olanın bu toplumsal itirazın nasıl sürdürüleceği ve nasıl örgütleneceği olacağını biliyoruz.

Bu arayış, sandıkta kendini gösteren oybirliğinin yarattığı "değiştirebiliriz" özgüvenini arkasına alacak elbette. Kadınlarla yapılan seçim değerlendirmelerinde pek çok kadının söylediği gibi; seçim sonuçları kalıplaşmış yargıların yıkılabileceğini, birlikte hareketin gücünü, ortak itirazların değişim yaratabileceğini gösterdi.

Bu özgüven; kocayı, babayı, abiyi, aileyi, mahalleyi ve esasen tüm bir iktidarı karşısına alma cüreti gösteren kadınların heyecanını, "Bekleyip görelim"e değil "Taleplerimizin peşine düşelim"e dönüştürecek bir örgütlenmeye ihtiyaç duyuyor.

BİR ÖRNEK, ÇOK SONUÇ...

Çünkü bildiğimiz ve gördüğümüz başka şeyler de var. Örneğin İzmit'te yeni seçilen CHP'li kadın belediye başkanına kreş taleplerini iletmek için yüzlerce imza götüren kadınların karşılaştığı "Bütçemiz yok. Bir yıla kadar da olacak gibi görünmüyor. Açsak da ücretsiz olma ihtimali düşük" gibi cevaplar, 17 yıllık iktidarın vadeden ama gerçekleştirilmeyen tutumundan pek de farklı değil. "Birlikte yöneteceğiz" iddiasıyla oy isteyenlerin, taleplerini somutlaştırıp peşine düşerek birlikte yönetmeye talip olan kadınlara verdikleri bu türden cevaplar, seçilenlerin kimin için yöneteceği, bütçeyi kimin için nasıl planlayacağı, önceliklerin ne olacağı gibi bir dizi yaşamsal soruyu da beraberinde getiriyor.

Erdoğan'ın beklentisinin karşılanmadığını, kadınların AKP'den uzaklaştığını söylemiştik. "Tercih değişimi" ile imlenen bu uzaklaşmanın, yalnızca AKP'den boşalan bir "rahatlama alanı" olmadığını, yerine geçenden de alacaklı olduğumuz bir mücadele alanı olduğunu biliyoruz. Bu nedenle, vaatlerin takipçisi, taleplerimizin örgütleyicisi, daha iyi bir yaşam için mücadelenin en önemli özneleriyiz!

SAĞLIK EMEKÇİSİ KADINLAR TALEP EDİYOR:

Ücretsiz kreş hakkı ücretli doğum izni

Başak Edge GÜRKAN
SES İzmir Şube Sekreteri

Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) olarak, yıpranma payı (fiili hizmet zammı), 3600 ek göstergenin ayırmaması ve temel ücretlerin 6 bin 500 TL olması için ocak ayından itibaren kampanyalar yürütmüş ve oldukça olumlu sonuçlar almıştık.

Ardından kamu emekçilerinin iki yıllık mali ve özlük haklarının belirleneceği toplu iş sözleşmesi için "Sağlık emekçileri kendi taleplerini belirliyor" şiarıyla bir anket çalışması başlattık. Kat kat, klinik klinik broşürlerimizi dağıtıyor, toplu iş sözleşmesinin önemini anlatıyoruz. Yürüttüğümüz bu çalışmalarda; mali haklarla birlikte özlük ve sosyal haklara ilişkin taleplerin de yoğun bir şekilde dile getirildiğini gördük.

Özellikle kadın sağlık çalışanları ile yapılan anketlerde, görünür iki talep var. O da yıllardır sendika olarak dile getirdiğimiz 24 saat açık, ücretsiz kreş hakkı ve ücretli doğum izinlerinin uzatılması.

KREŞ NEDEN 24 SAAT AÇIK DEĞİL?

Kamu kurumlarının çoğunda kreşler kapatıldı, bunlara hastanelerin bir kısmı da dahil. Şu haliyle kamu hastanelerinde hizmet veren kreşler var lakin ya kurum kendi işletiyor ya da ihale yoluyla özel kreşlere devrediyor. Bu kreşler ücretli ve bir kamu kreşi olarak ücretleri cep yakıyor. Kamunun kendine ait kreşlerde ücretler biraz daha düşük olsa da, özele devredilen kreşlerin fiyatları cep yakıyor ki, Sağlık Bakanlığı gelecek dönemde kendi bünyesinde çalıştırdığı kreşleri ihale yoluyla özel kreşlere devretmeyi planlıyor. Ücreti bir tarafa bu kreşler 24 saat hizmet vermiyor. 24 saat hizmet veren sağlık çalışanı, her nöbete geldiğinde, çocuğunu güvenle bırakacağı bir yer aramak durumunda kalıyor. Bir hemşire, ayda ortalama 7 ila 8 riskli birimde (acil, ameliyathane) çalışan bir hemşire, bu süre içerisinde 11-12 nöbet tutuyor. Bu gerçekliği

düşününce nerdeyse ayın yarısında çocuğunu nereye bırakacağı derdini yaşıyor. Üstelik güvenle bıraktıklarını düşündükleri evlerde taciz, istismar vb. olayların yaşandığı da bildiğimiz bir gerçek.

Tam da bu noktada biz 24 saat hizmet verirken, hastane kreşi neden 24 saat hizmet vermiyor, sorusu çıkıyor ortaya. Çok haklı bir şekilde kadınlar hastanede buldukları uzun zaman dilimleri içinde çocuğunun güvende olduğunu bildiği kamu kreşleri istiyor.

Bugün yasalarda doğum izni, 8 hafta doğum öncesi ve 8 hafta doğum sonrasıyla sınırlı bir şekilde yer alıyor. Yani doğum sonrası ücretli izin hakkı sadece 56 gün. Yasa gereği doğum öncesinden aktarılan sürelerle bu süre en fazla 91 güne uzatılabilir; yani 3 ay!

Sağlık Bakanlığının "İlk 6 ay yalnızca anne sütü" sloganı, olması gereken bir sağlık politikası ve her yerde görünür bir kampanya. Ancak ilk 6 ay yalnızca anne sütü derken ücretli doğum izninin en fazla 3 ay olması ciddi bir çelişkidir.

Sağlık çalışanları kısa doğum izni sürelerine isyan ediyor. "Bizim çalıştığımız hastaneler 'bebek dostu hastane' olmak için uğraşılıyor ama önce bizlerin bebekleriyle dost olsunlar" diye serzenişte bulunuyorlar. "Biz gelen hastalara 'ilk 6 ay yalnızca anne sütü verin' tavsiyelerinde bulunurken, kendi bebeklerimiz bu haktan mah-

rum kalıyor" cümleleri aslında çok haklı bir isyanın ifadesi.

Konuyla ilgili birçok şey gündeme geldi, hatta doğum izinlerinin 6 aya çıkarıldığı gibi bir algı da oluşturdu hükümet. Ancak gerçek böyle değil maalesef! Sağlık çalışanları ücretli doğum izinlerinin en az 6 ay, hatta 1 yıl olmasını talep ediyorlar. Bunun için acil düzenleme yapılmasını istiyorlar.

BÖYLE ÇALIŞMAK İSTEMİYORUZ

Bu toplu sözleşme döneminde bir şeyi açıkça gördük ki maaşlarımıza yüzde kaç zam alacağımız üzerine yaptığımız tartışmaları aşan talepler var. Sağlık emekçileri, bu çalışma koşullarını reddediyor, esnek çalışma saatleriyle ve angarya altında çalışmak istemiyor. İşkolunun yüzde 60'ının kadın olduğu düşünüldüğünde, özellikle kadınlar artık kafasında bin tane kaygı ile bu ağır koşullarda çalışmayı kabul etmiyor, "TİS'de biz de varız" diyor.

Güzeltepelili kadınlar mahallede kreş istiyor

Hasret KANAT
Güzeltepe / İstanbul

Eyüp Güzeltepe'de yaşayan kadınlar, mahallede hiç kreş olmamasından şikayetçi. Kadınlar çocuklarını başka mahallelerdeki kreşlere götürmek zorunda kalıyor.

Gün boyu bir tek çocuğun uyku vakitlerinde nefes alma olanağı olan kadınlar, yemeği, o küçük zamana da temizliği yemeği sığdırmaya çalışıyor. Din eğitimi verilen cemaat evleri devlet destekli yurtlar haline getirilirken, yoksul ve emekçi ailelere çocukların bakımı için seçenek bırakılmadığından yakınan kadınlar, belediyenin ücretsiz kreş hizmeti vermesini, mahallelerde oyun parkları oluşturulmasını istiyor.

FADİME DURMUŞ: Çalışan bir kadını, mahallede ücretsiz kreş olsa sabah bırakıp akşam alırım. Bunu Ekrem İmamoğlu bir vaat olarak söyledi, bu kadınların talebi ve bir an önce karşılanmalı. Kreş saatleri de çocukların ihtiyacına göre olmalı. Belki 3 saat belki daha az, daha fazla... Ben çocuğumu uzun bir süre kimseye bırakmadım. Birgün iki saatlik sinemaya gittik eşimle ve yaşadığımı farkettim. Kadınlar bunu neden daha fazla yaşamasın. Çocuğun bizden alması gereken aslında sevgi çocuğun gelişimi birey oluşu toplumun bir parçası olması gerektiğini devlet takip etmeli, onu yetiştirmeli, gelişimine katkı bulunmalı.

FİLİZ: İki buçuk yaşında bir çocuğum var. 17 yıl boyunca çalıştım. Çocuğum küçük olduğu için şimdilik çalışmıyorum, okul çağına gelince başlayacağım. Öğrenme alışkanlığı kazanması için belki yarım gün gün kreş olabilir. Mahallede böyle bir kreş olsa, oyun arkadaşları olsa, orada paylaşmayı öğrense ne güzel olur. Yani

kreş olsun diye olmamalı eğitimi de iyi olmalı. Ama şu anda kreşler herkes için çok pahalı. Ücretsiz kreşler çalışmayan anneler için de çok önemli. Kendilerine ayıracak zamanı olduğunda çocuğunun gelişimine katkısı da daha fazla olur. O fırsat annelere yaratmalı ki ikisi de daha mutlu olsun.

METALDE TİS YAKLAŞIRKEN KADIN İŞÇİLERİN TALEPLERİ YİNE GÖRÜNMEZ:

Biz unutursak kimse hatırlamaz!

Ayşe ÖZ
Ankara

Seçim sürecini geride bıraktık. Metal işçilerinin gündeminde ise iş kolunda başlayacak olan grup toplu sözleşmesi var. Sözleşme taslağı henüz ortaya bile çıkmadığından, MESS tarafından da henüz bir açıklama yapılmadığından fabrikalarda toplu sözleşmeye ilişkin tartışmalar henüz hararetlenmedi. Afa ki bir enflasyon üzerinden zam tartışmasıyla sınırlı muhabbetler yapılıyor. Bu sohbetler kriz ortamının TİS talepleri üzerindeki etkilerini de ortaya koyuyor.

Peki metal işçisi kadınların sözleşmeden beklentileri nedir? Özgün talepleri yok mu? Yoksa neden yok?..

GEÇEN DÖNEMİN ALTINA DÜŞMEMELİ

Hayat pahalılığının had safhaya ulaştığı bu zamanlarda kadın işçilerin en büyük derdi geçim. Yaz gelmesine rağmen meyve sebze fiyatlarında gözle görülür bir indirim olmadı. Geçen sözleşme döneminde aldığı sebze meyvenin kat kat pahalandığını söyleyen kadın işçilerin çoğu bu durumdan iktidar partisinin sorumluluğu olduğunu düşünüyor. Hem sürekli seçim ve gerginlik ortamı hem de

üretim ve tarım alanında uygulanan hatalı politikaların fiyatları etkilediğini düşünüyorlar.

Sözleşme sürecini konuştuğumuz metal işçisi kadınlar, enflasyon oranının üzerinde zam beklediklerini söylüyor. Zeynep, “Geçen dönemki sözleşmenin altına düşmemeli zam oranı” diyor.

KONUŞULAN AMA UNUTULAN TALEPLER

Bazı kadın işçiler, sözleşmede taleplerinin görünmemesinin sebebi olarak Türk Metal’in kadın temsilcilerinin ve yöneticilerinin az sayıda olmasını görüyorlar. Bu, nedenlerden biri olabilir belki ama bir kadın işçi olarak taleplerini sorduğumuzda söylenenler, fabrikada genel olarak yaşanan sorunlarla sınırlı kalıyor. Daha doğrusu yaşanan bazı olayların ardından bir kaç talep ortaya çıkıyor, ama TİS dönemi geldiğinde zam, sözleşme süresi vb. çok fazla öne çıktığından, bunları dile getirmek unutuluyor. Sendikaların da kadın işçilere yönelik bir adımı olmayınca çok da önemli görülme yetenebiliyor. Örneğin bir ara kreş üzerinden bir tartışma dönmüştü. Her ay 5 yaş altı için verilen kreş paraları yerine fabrika alanı içinde işçilerin de denetleyeceği, arada uğrayacakları kreşler konuşulmuştu ama bir süre sonra unutuldu. Sadece kreş değil, büyük yaşta ço-

cuklara etüt merkezleri için de “Bir şeyler yapılmalı” diyen kadınlar var. Gece vardiyasının kaldırılmasını, kadınlara sadece 8-4 ve 4-12 vardiyaları olsun isteyen işçiler var. Eşleriyle vardiyaları bazen denk gelmeyen kadınlar gece vardiyalarında çocuklarını yalnız bırakmak zorunda kalıyor. “Bunun bunalımının ne kadar kötü olduğunu, kadınların nasıl vicdan azabı çektiklerini bilemezsiniz. Ama böyle sorunlar genelde kadın inat ederse kendi imkanlarıyla çözülüyor ama günlerce uğraşmak, insan kaynakları sendika arasında mekik dokumak gerekiyor” diyor, bu durumu yaşayan bir kadın kadın arkadaş.

Peki, taleplerimizin sözleşmede yer almasını nasıl sağlayacağız? Elbette bunun için birlik olmak en temel nokta. Sendikalarda temsilci olmak kadınlar için çok zor evet, ama kadınlar bunu yapamadığı için değil. Sendika yönetimlerinin erkek egemen yapısı bunu olduğundan daha zor hale getiriyor. Öne çıkan kadınların dilinden, sendika yönetimlerinde olmakla ilgili “Çok yorucu, çok stresli” sözleri düşmüyor ya da daha önceden temsilci olan kadınların ağlayarak temsilciliği bıraktıkları konuşuluyor. Oysa dayanışma ve birlikte birbirimize güç verebiliriz, böylece sendika yönetimlerine de TİS masasına da kadınları ve taleplerini taşıyabiliriz.

Yaz geldi, okullar tatil, annelerin gözü arkada

Sema ÖZDAL
Serdar ATAÇ
Ankara

Yaz tatilinin başlamasıyla birlikte özellikle çalışan kadınların sorunları bir kat daha arttı. Kadınlar kendilerince çözümler üretmeye çalışıyor: Kimi eşleriyle farklı vardiyalarda çalışıyor, kimi çocukları anne-babasına bırakıyor, kimi de çocuğu mecburen evde yalnız bırakıyor. Çoğu kadın çocuk doğurduktan sonra zaten çalışmaya devam edemediğini ya da en azından fabrikada çalışmadığını söylüyor.

Kendisi de, eşi de vardiyalı olarak çalışan bir kadınla sohbet ediyoruz. Kendisini şanslı olarak görüyor, çünkü kocasıyla farklı vardiyalarda çalışıyorlar. Şöyle diyor: “İki kızım var ortaokul çağında. Eşimle vardiyalarımız farklı, bu bizim için çok iyi oluyor. Ben eve dönerken, o işe gitmek için evden çıkıyor, böylece kızlar tek kalmamış oluyorlar. Biz birbirimizi göremiyoruz ama olsun. Çocuklar yazın hep evdeler tabii bu yüzden.”

Başka bir kadın işçinin çözümü ise çocukları kayınvalidesine bırakmak: “Kayınvalidem her pazartesi bize geliyor, hafta sonuna kadar çocuğa bakıyor. Bir yandan içim rahat ama eve döndüğümde o yorgunlukla istediğim gibi uzanıp yatamıyorum. Çocuğu bir kursa, bir aktivite yollamak da çok pahalı.”

Eşinden ayrıldıktan sonra iki çocuğuna kendisi bakan bir kadın “Benimkiler büyük sayılır artık, kızım lisede, kardeşine de göz kulak olabiliyor. Kalıyorlar evde mecburen, aklım onlarda kalıyor tabii. Okulda biraz sosyalleşiyorlardı. Yazın hep evdeler, köye yolladığım zaman tatil yapmış oluyorlar” diye anlatıyor.

İlkokul çağında çocuğu olan bir başka kadın işçi ise yaz tatili geldiği zaman çocuğunu memlekete gönderenlerden. O da şunları dile getiriyor: “Çocuğu yıl içerisinde göremiyoruz, işten eve gel, ev işleri, yorgunluk derken çocuk televizyon başında büyüyor. Hele bir vardiyadayken hiç göremiyorum, ama en azından ilgilenen oluyor. Şimdi tatil başladı, çocuğu memlekete yollayacağız, anneanesi, dedesi bak-sın. Tek çocuk olmasa kardeşine emanet ederdim, biraz büyüsün ikincisini yapacağız!”

BÜRO EMEKÇİSİ KADINLAR TİS SÜRECİNDEN NE BEKLİYOR?

'Yapılan düzenlemeler fare kapanında peynir gibi'

Özlem YILMAZ YEŞER
BES Genel Örgütlenme
ve Eğitim Sekreteri

Kamu emekçilerinin 2020-21 yıllarını kapsayacak toplu sözleşme süreci ağustosta başlıyor. Kamu emekçileri bu süreci başta yoksulluk ve güvencesizlik olmak üzere ağırlaşmış sorunlarla karşılamakta.

Uzun yıllara yayılan kamu hizmetlerinin piyasaya açılması politikalarının sonucu olarak, kamu emekçilerinin haklarında da geriye gidişler yaşandı. Kamu hizmetleri herkesin parası kadar yararlanabildiği, ticari bir faaliyet haline getirilirken, hizmet veren emekçilerin istihdam biçimlerinin ve çalışma ilişkilerinin aynı kalması da elbette mümkün olmayacaktır.

Bu nedenle kamuda dönüşüm ve buna bağlı olarak güvencesiz çalışma, özellikle 2000'li yıllardan sonra kamu emekçilerinin gündeminde yer alan temel sorun oldu. Kamu emekçileri, dönüşüm hikayesinin üzerine eklenen 15 Temmuz darbe hukuku, OHAL KHK'ları ve sözleşmeli personel uygulamasıyla iş güvencesinin fiilen ortadan kaldırılması, kamuda partizanlığın, basıkların artması, liyakatın rafa kaldırılarak hükümet memurluğunun yaratılması, işyerlerinde dayanışmanın yerine performans dayalı rekabetin geçirilmesi, sendikal bölünmüşlük ve kutuplaşmanın artması gibi daha sayılabileceğimiz bir çok sorunla karşı karşıya kaldı. Bunlarla birlikte bugün zorunlu Bireysel Emeklilik Sistemiyle, sosyal güvenlik ve emeklilik hakkı da gasedilmek isteniyor.

GÜVENCESİZLİĞİN KADINA FATURASI DAHA AĞIR

Kamu emekçilerinin bütününe etkileyen esnek, performans dayalı ve güvencesiz çalışma biçimlerinin kadınlar üzerinde yarattığı etki cinsiyet eşitsizliği nedeniyle çok daha ağır. Siyasi iktidar, "iş ve aile yaşamını uyumlaştırma" adı altında uygulanan politikalar doğrultusunda, kamuda esnek çalışmayı kamu emekçisi kadınlar üzerinden tarif ediyor, hatta müjdeliyor. Oysa esnek çalışma, kamu emekçisi kadınlar için, yoksullaşmanın ve ekonomik bağımlılığın artması, emeklilik yaşı yükselirken maaşın düşmesi, bitmeyen işlerin mesai sonrasında evde devam ettiril-

İktidar, "iş ve aile yaşamını uyumlaştırma" adı altında uyguladığı politikalarla, kamuda esnek çalışmayı kamu emekçisi kadınlar üzerinden tarif ediyor; hatta müjdeliyor. Oysa esnek çalışmanın ağır faturasını kadınlar ödüyor.

mesi, mesleki ve kariyerde ilerleme olanaklarının daha sınırlı hale gelmesi, ev ve bakım sorumluluklarının artması gibi sonuçlar doğuracaktır.

BES'TEN TİS ÇALIŞMASI

İşte toplu sözleşme süreci, bütün bu sorunların işyerlerinde tartışılması ve taleplerin oluşturulması için olanak yaratıyor. Büro Emekçileri Sendikası (BES) olarak, başta Adliye, Sosyal Güvenlik, Maliye, Nüfus, İşkur olmak üzere işkolumuzdaki kurumlarda kadın emekçilerin yaşadıkları sorunları ve taleplerini belirlemek için TİS'e yönelik çalışmalar yürütüyoruz. Bu çalışmaların gösterdikleri üzerinden büro emekçisi kadınların taleplerini şöyle sıralayabiliriz:

İş ve aile yaşamını uyumlaştırma adına, ev ve bakım yükümlülüklerini kadına yükleyen bir anlayışla, kadınlar için kurgulanan esnek (yarı, uzaktan, tele vb) zamanlı çalışma biçimlerinden vazgeçilmesi, güvenceli ve tam zamanlı çalışmanın esas alınması

Bakım (çocuk, yaşlı, hasta) işlerini parasız, anadilinde, 24 saat açık, nitelikli ve denetimli hizmet verecek kurumların açılması, bir ebeveyn hakkı olarak her işyerinde kreş bulunması

Doğum öncesi ve sonrasında kadının, ihtiyacına göre kullanabileceği en

az 24 ay ücretli doğum (analık) izni verilmesi. Analık izni bitiminden çocuğun ilköğretim yaşına kadar anneye ve babaya ayrı ayrı ücretli ve devredilemez en az 1 yıllık ebeveyn izni hakkı verilmesi

Süt izinlerinin kullanımının önündeki her türlü yasal ve fiili engelin kaldırılması; süt izni kullanan kadınların hiçbir hak kaybına uğratılmaması

Kadınların işyerlerinde maruz kaldığı cinsiyete dayalı ayrımcılık, taciz ve mobbingi önleyici, açığa çıkmasını kolaylaştırıcı, caydırıcı ve koruyucu politikalar ve mekanizmalar oluşturulması

Tüm kamu emekçilerine, yılda en az bir defa olmak üzere "cinsiyet eşitliği" eğitiminin zorunlu hale getirilmesi

İşyerinde hiçbir kadro, unvan ve kademede cinsiyetçilik yapılmaması,

Süt izni hakkını gasp eden 657 sayılı DMK'nin 104 maddesine eklenen analık izni sonrası anneye doğumlarda 2, 4 ve 6 aylık kademeli olarak ve aynı kanunun ek 43. maddesinde düzenlenen çocuğun ilk öğretim yaşına kadar anne ve babaya esnek/yarı zamanlı çalışma seçeneği sunan düzenlemelerin iptal edilmesi

Her türlü atama ve terfide kadın sayısının erkek sayısından az olmamasının sağlanması

Kamuda üst düzey yöneticilerin yüzde 90'dan fazlası erkeklerden oluşuyor. Bu uçurumun giderilmesi, kadınların yönetim ve karar mekanizmalarında temsil yetisinin sağlanması için eşit temsiliyet ilkesinin temel alınması, bunun hayata geçirilmesi için gerekli tedbirlerin alınması

Boşanan, mobbinge, şiddete, tacize, tecavüze uğrayan kadın emekçilerin tayin ve yer değiştirme taleplerinin, beyanları esas alınarak, herhangi bir belgeye gerek kalmaksızın ve bekletilmeden yerine getirilmesi

Hamileliği tespit edildiği andan itibaren, süt izinlerinin bitimine dek kadınlara nöbet, saha, arazi vb görevler verilmemesi; hiçbir fazla çalışmanın dayatılmaması...

TUZAKLAR ÖRGÜTLÜ MÜCADELEYLE BOZULACAK

Esnek çalışmaya karşı yaptığımız toplantıda, büro emekçisi bir kadın arkadaşımız durumu, "Aleyhimize olan düzenlemeleri fare kapanına konulan peynir misali sunuyorlar. Peynir hoş görünüyor ama sonuçta kapana sıkıştırılıyor" diye anlatmıştı.

Gerçekten de esnek çalışma, güvencesiz istihdam ve performans değerlendirmeye uygulamaları, emekçileri sermayeyle uzlaşmaya ve itaate iten, örgütlü mücadeleden yoksun bırakan uygulamalar olarak dikkat çekiyor. Üstüne, siyasi iktidarın kadınlara yönelik ayrımcı söylemleriyle birlikte, işyerlerinde mobbing, taciz ve ayrımcılığın arttığını görüyoruz. Ancak kamu emekçisi kadınlar, kurulan tüm bu kapanları, örgütlü mücadeleyle mutlaka yok edeceklerdir.

ALIAĞA BELEDİYESİNDEN ATILAN KADIN İŞÇİLER:

Bu sadece bizim sorunumuz değil

Eren SARAN
Aliağa / İzmir

Aliağa Belediyesinde ikinci kez başkanlık koltuğuna oturan MHP'li Serkan Acar, 100'ü kadrolu, 179 işçiyi tek kalemde işten çıkardı. İşçilerin yıllardır kadrolu çalışan, sendikali kadın işçiler de var. Direnişlerini sürdüren işçiler, dayanışma çağrısı yapıyor.

Yerel seçimlerin ardından birçok belediyede olduğu gibi Aliağa'da da işçiler arasında işten atılma korkusu başlamıştı. Belediye Başkanı Serkan Acar, seçim galibiyetinin ardından bir sabah, belediye bünyesinde 15-20 yıl arası hizmet vermiş olan işçileri "kadronuzun görüldüğü birimlerde çalışacaksınız" diyerek temizlik, fen işleri ve park bahçelerde görevlendirdi. Bu, yıllardır belediyenin büro işlerinde çalışan işçilerin, yol kenarlarında, park bahçelerde ve sanayi bölgelerinde daha önce hiçbir deneyimlerinin olmadığı işlerde, üstelik işçi sağlığı ve iş güvenliği kuralları hiçe sayılarak çalıştırılması anlamına geliyordu. İşçiler, eski görev yerlerine dönmeyi beklerken, bir ayın ardından yine bir sabah işten çıkarıldıklarını öğrendi.

MOBBİNG İŞE YARAMAYINCA

İlkin şirkete bağlı çalışan 22 işçi çıkarıldı. Görev yerleri değiştirilen kadrolu işçiler ise işlerinden olmamak adına yaşadıkları mobbinge direniyordu. Bu süreçte yapılan belediye meclisi toplantısında Başkan Acar, CHP'li meclis üyelerinin işten çıkarmalar ve görev yeri değişikliği hakkında verdiği soru önergesine "Ben yetkiyi halktan aldım, istediğimi çıkarır istediği alırım, buna siz karar veremezsiniz" yanıtı verdiğinde yeni çıkışların olacağını adeta ilan etmişti. Zaten bu sözlerin hemen ardından önce 100 kadrolu, ardından 57 şirket çalışanı işçi daha işten atıldı.

Kadrolu işçilerin çıkarılması bir yandan herkesi şaşırırken, bir yandan da halen çalışan işçileri endişeye sürükledi. Bu endişenin üzerine "Başkan 400 işçi daha çıkaracakmış" söylentileri de eklendi.

İSTİFA EDELİM İSTEDİ'

İşten atılan kadrolular arasında yer alan kadın işçiler, yaşadıkları süreci anlatırken göz yaşlarına hakim olamıyor. Görev yeri değişikliği zamanında çok baskıya maruz kaldıklarını anlatan bir kadın işçi, ismini vermek istemiyor ve ekliyor: "Düşün bak, biz 20 yıldır zaten diken üzerinde çalışıyorduk. Nasıl içimize işlediyse işsiz kalma korkumuz, hala ismini yazmanı istemiyorum. Beni park bahçe temizliğine gönderdiler. Daha önce hiç yapmadığım bir iş olduğu için perişan oldum. Otları yolmaya çalışırken belimizi incittik. Ellerimiz su topladı. Güneşin altında saatlerce çalıştık. Ne için? Bizi yıldırılmayacağını göstermek için. Kendimiz istifa edelim istedi başkan... Biz vazgeçmeyince de hepimizi birden çıkardı. Madem çıkaracaktı bize niye işkence etti?"

GECELERİ KAN TER İÇİNDE UYANIYORUM'

Her gün direniş çadırına gelerek mücadeleyi

sürdüren ikiz çocuk annesi bir belediye işçisi de üzüntüsünü ve kızgınlığını şöyle dile getiriyor: "Val-la bizi gönderdiler, hiç demedim ben bu işi yapamam. Direk tepesine de çıktım, temizlik de yaptım. Sonuçta bizleri işimizden etti. Şimdi de içeride kalan maaşlarımızı vermiyor. Üç ay sonra vereceğim, diyormuş. Karşımıza bile çıkmıyor. Biz üç ay boyunca evimizin kredisini nasıl ödeyelim? Ailemize bakıyoruz. Ben vefat eden kardeşimin borçlarını ödedim senelerce, şimdi ev kredimin beş yılı kalmışken işsiz kaldım. Geceleri stresten kan ter içinde

uyanıyorum. Çocuklarımın karnelerine bile sevinemedik. Bir yandan oğlumun sünneti var, onun hazırlıkları ile uğraşıyorum. Herkesin çocukları var. Bize yaşattıklarını görmüyor. Haksız yere işimizden edildik, bu yüzden her gün buraya geliyor, mücadele ediyoruz. İşimize geri dönmek istiyoruz."

DAYANIŞMA ÇAĞRISI

Belediye Başkanı Acar'ın "güler yüzü" ile oy topladığını ifade eden kadın işçiler, "Biz çıkarıldıktan sonra belediye önünde eylem yaparken aramızdan geçip binaya girerken de gülüyordu. Bizim gibi birçok insan onun iyi olduğunu düşünerek oy verdi. Ama o güler yüzü bizi işimizden edene kadarmış. Artık ne düşüneceğimizi, ne hissedeceğimizi şaşırдық" diyor.

Kadın işçiler Aliağa'daki sessizliğe de kızgın. "Bizleri ekmeğimizden ettiler ama bu sadece bizim sorunumuz değil" diyorlar, "Burada yaşayan tüm kadınların, insanların sorunu. Aliağa Belediyesinde sendikali, toplu iş sözleşmesi olan işçileri çıkardılar. Bundan sonra yapacakları kadrosuz, asgari ücrete işçi almak olacak. Sendikayı Aliağa'da istemiyorlar. Tüm Aliağa halkı ve işçilerinin bizlere bizlere destek olması lazım."

Aliağa'da ve tüm Türkiye'de mücadele veren, direnen emekçi kardeşlerimin onurlu direnişini; bu mücadeleyi vermiş ve kazanmış biri olarak, saygıyla selamlıyorum.

696 KHK ile Ege Üniversitesi'nden sorgusuz sualsiz kapının önüne konduğumuzda, işsiz kaldığımız mı, açlıkla terbiye edilmemize mi, çocuklarımızın gelecekleriyle oynandığına mı yoksa onurumuzun ayaklar altına alındığına mı yanacağımızı şaşırılmış bir durumda kalakalmıştık. Ta ki hem maddi hem manevi yolculuğumuzda yanımızda olan sendikamız DİSK/Genel-İş İzmir 7 No'lu Şubemizle direnme kararı aldığımız güne kadar. Sendika nedir, direnmek nedir bilmeyen, eylem deyince kaçan işçi kardeşlerimle birlikte direnmeyi ve dayanışmayı öğrendik.

Atılan 430 işçiden sadece 35'i direnmeye karar vererek oturma eylemine başladı. Türkiye'de KHK ile atılanların yaptığı tek işçi direnişimiz bizinkiydi. Şahsen ben, çok zor şartlarda 6 ay geçirdim. İnsanlar korkularından -en yakın arkadaşlarımız bileyanımızda olmadılar, olamadılar. Bir telefonla bile arayıp sormadılar. Maddi, manevi çöküştük. Bizlere terörist muamelesi yaptılar. Ama bu direniş bizlere, bugün bana yarın sana düş-

Yılan hepimize dokunuyor

turuyla birlik olursak aşamayacağımız hiçbir engel olamayacağını, direnmenin onurlu duruşunu, dünyanın neresinde ve hangi din, dil, ırktan olursa olsun işçi sınıfı olarak tek yumruk olabilmenin gururunu, yarınlara umutla bakmamızı öğretti.

Bizden önceki emekçi büyüklerimizin onurlu mücadeleleriyle ve bedeller ödeyerek kazandığı haklarımızı bugün elimizden almak ve daha ne kadar sömürebiliriz düşüncesinde olan iktidarların, şimdi de tazminat hakkımıza göz diktiğini ve arka bahçeleri olan sendikalarla işçi kardeşlerimizi işveren kucağına attığını, ülke genelinde işten atmaların çoğaldığını görmeli; işçi

sınıfı olarak artık gücümüzün farkına varıp tek yumruk olmalıyız. 'Beni sokmayan yılan bin yıl yaşasın' atasözündeki o yılanın gün gelip çıkarına ters düştüğünde hepimizi sokacağını bilmeliyiz. Emekten yana, adaletten ve haktan yana tavır almak, bunun mücadelesini vermek gerektiğinin bilinciyle Aliağa işçilerinin direnişini saygıyla selamlıyorum.

Not: İşten atılan 430 işçinin yüzde 90'ı işinin başına dönmüştür. Adalet geç de olsa yerini bulmuştur. Halen devam eden davalar mevcuttur.

Serpil ARUTLU YAŞAR / İZMİR

Yaşamı değiştiren kadınlar: Burcu ve Songül

Berivan BALKAY
Sinan CEVİZ
İstanbul

“Dünyayı değiştiren kadınlar” dendiğinde aklımıza hep televizyonlarda, haberlerde gördüğümüz kadınlar geliyor. Ana akım medyanın bize sunduğu kadın profili; holding sahibi, bireysel yardımlar yapan, ‘erkeklere rağmen’ siyaset yapan ya da varlıklı bir ailenin ‘elit’ kadınları... Ama gelin görün ki aslında dünyayı değiştirdiği söylenenlerden, ‘yılın kadını’ seçilenlerden çok daha gerçek, çok daha yakın hayatlar var; mesela kapı komşumuz, mesela bir fabrika işçisi, mesela bir grev örgütleyicisi, mesela bir direnişçi kadın...

Esasen yaşamı değiştiren ve güzelleştiren kadınlar tarih boyunca grevlerde, devrimlerde en ön saflarda gördüğümüz, üretimin merkezinde duran kadınlar... Bu hikaye de işçi kadınların, bir arada, omuz omuza durduğunda yaşamı değiştiren kadınların hikayesi.

Dersim’in bir köyünden yıllar evvel İstanbul’a gelmiş iki kadın işçi; Burcu ve Songül. Birisi Dersim’de başlayan yaşam mücadelesine şimdilerde iki çocuğuyla devam ediyor, diğeri ise genç bir kadın işçi. Akraba olmalarının yanı sıra, bu hikaye, aynı direniş alanında ekmek mücadelesi veren bu kadınların hikayesi aynı zamanda kendileri ve çevrelerindeki kadınlar için de bir dönüşüm etkisi yaratmış durumda.

Songül ve Burcu, biri teyze biri yeğen. Aynı fabrikada çalışıyorlar. Hem aynı sınıfa mensup hem de aynı direnişin öyküsünün kahramanı olan iki kadın. 2 yıla yakın fabrika kapısında direnmiş bu kadınlar, kar kış demeden... Çadırları da sökülse, eşyaları da alınsa yılmamış, sonunda da kazanmışlar.

ÖNCE ARKADAŞTIK, DİRENIŞTE KARDEŞ OLDUK

Çalıştıkları fabrikada deneyimledikleri direnişi anlatırken yeniden yaşıyor gibiler adeta. Sürekli duyduğumuz ‘Bu işçiler birleşemez, birlik olamazlar, hiçbir şey değiştiremezler’ tarzı eğilimlerin sık sık gündem olmasına rağmen, bu işçiler ortaya çıkan ufak bir kıvılcımla tüm bu söylemleri alt üst ettiler. Ve kendi fabrikalarında o kıvılcımı koca bir ateşe çevirdiler. Böylece o uzun soluklu direnişlerinin fitili ateşlenmiş oldu.

6 yıl önce başlıyor direniş serüveni. Hem ücretlerine yapılan 5 liralık zammın yetersizliği, hem de ağır çalışma koşulları son damla olmuş onlar için. Burcu, bu süreçte işten atılan 5 iş-

Fotoğraf direniş dönemine aittir. İşten atılma tehlikesi nedeniyle haberde yer alan işçi kadınların fotoğrafını kullanmadık.

Televizyon ekranlarında gördüğümüz ‘hali vakti yerinde’ kadınların bireysel başarı hikayelerinden değil bu okuyacağınız. Hayatın tam ortasından, direnişin içinden işçi kadınların güçlenme öyküsü...

çiden biri. İşten atılmadan bir yıl önce yılın en iyi elemanı seçilmiş, ama direnmeye başladığında “performans düşüklüğü” gerekçe gösterilip işten atılmış.

Burcu, işverenin baskısını, zorlu direniş koşullarını, o süreçteki baskının stresini şu sözlerle anlatıyor; “Uzun bir direnişin ardından kazanmak güzel bir duygu. Halen o günleri hatırlayınca dik duruyorsun, güç veriyor. O zamanki arkadaşlarımızla gerçek anlamda kardeş gibiyiz. Mesela direnişe sonrada katılan bir abla vardı; o diyordu ki ‘sen olmasan ben buraya gelemezdim.’ Güç aldı benden. İşveren başka sendika getirmeye çalıştı, bir sürü zorluk yaşadık, çadırlarımız yıkıldı, eşyalarımız alındı. Ağladığımız çok zaman oldu. Direnişten geldiğimiz için şimdi sendikamız 1 Mayıs’ta en önde oluyor. Arkanda bir sürü kalabalık insan. Daha bir güçlü hissediyorsun.”

MÜCADELEDE KİMLİK KAZANDIK

Songül de hem çalışma koşullarından hem de direniş sürecindeki zorluklardan bahsediyor. Sendikalaşma süre-

cine başlarda yanaşmayan Songül, direniş ve sendikalaşma süreci sonrasında işçi olarak fabrikasında bir kimlik kazandığını söylüyor. Yüzündeki o kendinden emin ifadeyle şöyle anlatıyor direnişlerini; “Hoşuma gitti insanların birlikteliği, güçlü bir şekilde ayakta durmaları, birbirlerini desteklemeleri. İnsanlar gerçekten birbirine bağlıydı. Duyduğum anda işte budur dedim. Olması gereken bir şeydi. Bilinçli olan insanların olması da bizim için büyük bir avantajdı. Pasif durmadı kimse. Çoğu kişi sendikayı terörist olarak görüyordu. Ama artık öyle düşünmüyorlar. Kadınlar daha dirayetli. Ama erkekler de çok bilinçliydi. Kadınlara karşı çok saygılılardı. Her zaman kadın işçilerin arkasında durdular. Bakış açin değişiyor. Evet, şimdi ben burada çalışıyorum ama bir sorunum, problemim olunca onu dile getirebiliyorum. Daha önce getiremezdim. Bir sorun olduğunda söylediğin zaman İnsan Kaynakları ister çalış ister çalışma, işine gelirse deyip kapıyı gösteriyordu. Şimdi öyle değil. Karşında oturup güzel güzel birlikte sohbet edebiliriz, üstüne bir de kah-

ve içiyoruz.”

BÜTÜN HAYATI ETKİLEYEN DİRENIŞ

Direnin bu kadınlara öğrettiği ortak şeylerden birisi, yalnızca çalıştığı işyerinde değil, aynı zamanda hayata karşı da mücadele etmek. Songül ilk başta haklarını bilmeyen bir işçiyken bugün dünyaya daha dirençli ve güçlü bakıyor. Birliğin, beraberliğin tüm zorluklara rağmen kazandırdığını tecrübe etmiş ve bunun kendi sosyal hayatına da kazandırdıklarının farkında. Songül ve Burcu için bu direniş yaşamlarında bir sıçrama tahtası haline gelmiş. Sorunlarını daha dirençli aşabilen kadınlar haline getirmiş bu direniş öyküsü onları. Burcu ve Songül gibi yanı başımızda duran, belki dışarıdan küçük görünen o kazanımların her biri tek tek direnci örüyor kadınların hayatlarında. Kendinde barındırdığı gücün henüz farkına varmamış kadınlar için örnek bir hikaye yaratmasını, birliğin beraberliğin önünde hiçbir engelin duramayacağını söylüyor ve tüm kadınları emeklerine sahip çıkmaya çağırıyorlar.

'Benim Mutlu Ailem' yalanı

Manana herkes gittikten sonra ev halkına evden ayrılmak istediğini söyler. Aile için adeta kıyamet kopmuştur. Herkes “Neden?” diye sorar. “Neden? Halbuki koca dünyanın en iyi insanı. Alkolü yok, sigarası yok! Neden?”

Kübra YETER

Gürcistan yapımı bir film Benim Mutlu Ailem. Yönetmenliğini Nana Ekvimishvili ve Simon Groß üstleniyor. Başroldeki Ia Shugliashvili'ye Merab Ninidze ve Berta Khapava eşlik ediyor. 2017 yılında seyirciyle buluşan film, izleyeni, ataerkil bir toplumda nefes almaya çalışan bir kadının hayatına tanık ediyor. “El âlem ne der?”, “Ben bunu insanlara nasıl açıklarım?”, “Millete rezil olduk!” gibi cümlelerin yaşamı nasıl da çekilmez kıldığını gözler önüne seriyor. Konu Gürcistan'da geçse de şahit olduğumuz olaylar bizim coğrafyamızdan hiç de uzak değil.

BİRAZ YALNIZ KALABİLMEK

Sıradan bir Gürcü ailesi. Bir çatı altında üç nesil. Büyükanne, büyükbaba, bir oğlan çocuğu, bir kız çocuğu, bir damat, bir koca ve Manana...

Manana, 52 yaşında, edebiyat öğretmeni. Eşi ve çocuklarıyla anne-babasının evinde yaşıyor ve oldukça mutsuz. Tek isteği biraz yalnız kalmak. Fakat yaşadığı evde bu pek mümkün değil. Odalardan bir anda birisi çıkabiliyor. Büyükanne ise durmadan konuşuyor ve her şeyden şikâyetçi.

Açılış sahnesinde kiralık ev ararken gördüğümüz Manana'yı daha sonra yaşadığı evi toparlamaya çalışırken görüyoruz. Açık televizyon-

dan yankılanan sözler, aslında filmin gidişatı ve toplumun yapısı açısından da küçük bir sufle veriyor bize: “Mutlu aile dediğin huzurlu bir annedir. Kendini aileye adayan, çocuklarını büyüten...”

BARDAĞI TAŞIRAN DAMLA

Annesi Manana'ya, okula gideceği sırada, doğum günü olduğunu hatırlatır ve akşam şerefine ufak bir eğlence düzenleneceğini söyler. Manana ise ne kutlama yapılmasını ne de kimseyi görmeyi istemektedir. Annesi ise hiç orali olmadan, akşam eve dönüşte alması gerekenlerin listesini verir. Manana annesinden kurtulup okula gitmek için arabaya bindiğinde bu sefer eşine takılır. Eşi de akşam eve misafirlerin geleceğini hatırlatır.

Manana, ona da bu eğlenceyi istemediğini söyler ama nafîle. Akşam olduğunda erkek kardeşi, akrabaları ve eşinin arkadaşları evi doldurur. Masa kurulmuştur çoktan ve herkes masanın başında şarkılar söyleyip içki

içmeye başlar.

Manana ise balkonda yalnızlığını bulmaya çalışır. Eşi balkondan içeri girmeyen bu kadını durmadan rahatsız edip misafirlerle ilgilenmesini söyler. Aksi halde “Arkadaşları hakkında ne düşünür!”

İyi de tüm bu misafirleri eve Manana davet etmedi ki! “Ne günah işledim de kendi doğum günümü kendi istediğim gibi geçiremiyorum!” diye söylenen Manana için bu, artık bardağı taşıran son damla olur ve herkes gittikten sonra ev halkına evden ayrılmak istediğini söyler.

HALBUKİ KOCAN DÜNYANIN EN İYİ İNSANI

Evden ayrılma kararı iyice kafasına yerleşti- ren Manana, eşyalarını toplamaya başladığı sırada evin içerisinde büyük bir kargaşa yaşanır. Aile için adeta kıyamet kopmuştur. Herkes “Neden?” diye sorar.

“Neden? Halbuki kocan dünyanın en iyi insanı. Alkolü yok, sigarası yok! Neden?”

Derin bir sessizlik. “Peki, biz konu komşuya ne deriz!”

Ne dersiniz deyin, zift yesinler, bize ne! Filmin o anları işte sinir kat sayınızın

KÜNYE
Orijinal İsim: Chemi Bednieri
Ojakhi
Yönetmen: Nana Ekvimishvili ve Simon Groß
Senarist: Nana Ekvimishvili
Oyuncular: Ia Shugliashvili, Merab Ninidze, Berta Khapava, Tsisia Qumsishvili, Dimitri Oragvelidze, Giorgi Tabidze...
Yapım yılı: 2017

yükseldiği anlar. Belki de kendi yaşadığımız topluma benzerliğinden ve sürekli “el âlem”le olan mücadelemizden kim bilir. Bizde de öyle değil mi? Kadın, hayatına dair bir karar alır. Hiç tanımadığı Ayşe Teyze memleketten arar ve bu kararın yanlış olduğunu anlatmaya çalışır... İşte Manana'yı da vazgeçirebilmek için elinden gelen her şeyi yapar aile.

Sözü geçen büyükler evde toplanır, ikna çabaları başlar. Anne ayrı, kardeş ayrı yalvarır. Onlara göre kadın dediğin yalnız yaşayamaz! Başaramaz! Oysaki Manana için küçük bir koltuk, bir bardak kahve, bir dilim pasta ve biraz sakinlik yeterlidir.

KADIN MUTLU DEĞİLSE...

Film bize yeni başlangıçlara ihtiyacımız olup olmadığını veya şu hayatta kendimize nasıl bir alan istediğimizi sorguluyor. Bir kadın kendi istekleri doğrultusunda ayakları üzerinde durabilir mi, duramaz mı? Her şeyden önemlisi de cesaret ve güç bir araya geldiğinde, olmaz denen şeylerin oluşturulabileceğini gösteriyor. Hayatın bütün yükü omuzlarına yüklenen kadınlar, ne yazık ki böyle bir toplumda iyi bir anne, fedakâr bir eş, hayırlı bir evlat, düzenli bir kadın olmak zorunda. Daima komşuların ne söyleyeceğini, akrabaların gözünde kaybedeceği değeri düşünmek zorunda. İşte o zaman “mutlu bir aile”ye (!) sahip olabilir. Peki, kadının gerçekten içerisinde olmak istediği hayat bu “mutlu” ailenin neresine denk düşecek?

Tarım işçisi kadınlar güvenceli çalışmak istiyor

Seren ELATAŞ
Adana

Adana'nın güneyine doğru ilerlediğinde geniş, sulak topraklar ve o toprakta yetişen ürünlere değer katan tarım işçileri ile karşılaşsınız. Sonu yokmuş gibi görünen uçsuz bucaksız Çukurova'da güneş altında çalışan tarım işçilerini burada çalışmaya iten ne yüksek ücretler, ne iyi bir gelecek, ne de güvence. Tersine onları günde 60-65 liraya 12 saat çalışmaya iten şey maddi yetersizlik ve güvencesizlik. Adana'da güneş altında domates toplarken konuştuğumuz üç genç kadın küçük yaşlarda çalışmaya başlamış. Üçü de yaşlarından büyük sözler söylüyor, hayatlar yaşıyor, yaşlarından büyük yükler sırtlıyor.

CIHAN: EVDE BİRİLERİ ÇALIŞMAK ZORUNDAYDI, O DA BEN OLDUM

Cihan 18 yaşında, 5 yılını, yani tüm çocukluğunu tarım işinde çalışarak harcamış. Okumayı çok istemiş ama evi geçindirmek için kardeşiyle birlikte burada çalışmak zorunda kalmış. Cihan'ın babası da tarım işçiliği yapmış. Hiçbir güvencesi olmadığı için emekli olamamış. Cihan, işe başlama

nedenini "Evde birileri çalışmak mecburiyetindeydi. O da ben oldum. 2 kardeşim okuyor onları okutmak için çalışıyorum. Babamı daha ne kadar çalıştıracaktım" diye açıklıyor.

Çalışma koşullarını soruyoruz, "Çok zor oluyor. Siz bu güneşin altında çalışmak ister miydiniz? Çalıştığım paraya değmiyor, üstüne onca kişinin konuşmasını çekmek zorunda kalıyoruz. Eve gittiğimizde yorgunluktan kendime vakit ayıramıyorum" diyor. Okuyup polis olmak istediğini söyleyen Cihan devam ediyor:

"Mesleğim olurdu, sigortam olurdu, bu şekilde çalışmak zorunda kalmazdım." Hayalleri arasında gezmek, rahat bir yaşam ve okuyup kardeşlerini de bu hayattan kurtarmak var Cihan'ın. Tarım işçisi olan genç kadınların evlenerek çalışmayı bıraktığını söyleyen Cihan ekliyor: "Kurtuluşum evlilikte değil benim, okuyup çalışsaydım güvencem kendim olurdu" Sigortalı olmadıklarını, günlük 65 TL ile geçinemediklerini söylüyor.

'ÖLSEK KİMSENİN UMRUNDA OLMAZ'

Güvenceli bir işte çalışsaydı hayatında neler değişeceğini soruyorum Cihan'a, "Başımıza bir iş gelseydi sigorta bunu karşılardı. Her gün duyuyoruz zaten televizyonlarda işçi kazalarını, ölümleri. Bize bir şey olsa kimsenin umurunda olmaz. Devlet bunları görmeli güvencemizin olması gerekiyor. Bize iş imkânı sağlamaları gerekiyor. Bu işin hakkı bu değil, ücretlerimiz artırılmalı. Para mutluluk

Esra

getirmiyorlar diyorlar ya aslında getiriyor, paramın olmasını isterdim kim güneşin altında çalışmak ister ki" diye anlatıyor.

ESRA, KENDİSİ VE BAŞKA KADINLAR İÇİN HUKUK OKUMAK İSTİYOR

Esra 18 yaşında. Bu yıl üniversite sınavlarına girmiş, 4 senedir üniversiteye gidebilmek için yazları babasının yanında tarım işçiliği yapıyor. Her gün sıcaklığın altında sabah 5'te çalışmaya başlayıp işleri bitene kadar domates ayıklamaya devam ediyor. Hayatının en güzel yaşlarını çalışarak geçiren Esra, üniversite okumayı kendisine hedef koymuş. Ekonomik sıkıntıların özgürlüğünü kısıtladığını düşünen Esra, üniversite okuyup ayakları üzerinde durmak, kendi parasını kendisi kazanmak istediğini anlatıyor. Ailesine bağlı kalmadan o gücü kendisi eline almak istiyor. Hedefinin hukuk fakültesi olduğunu anlatan Esra, "Babam 7 sene cezaevinde kaldı. Bence babam suçsuz yere yattı. Adaletsizliklerin bitmesi için hukuk istiyorum" diyor. 65 lira yevmiye ile geçinmenin çok zor olduğunu söyleyen Esra, "Emeğimizin karşılığı bu olmamalı. Çalışma koşulları kötü, işimiz ne zaman bitecek belli değil, sabah 8 akşam 5 olsaydı güzel olurdu" diye ekliyor. Etrafına baktığında kadınların daha kötü koşullarda olduğunu, giyimine, konuşmasına karışıldığını söyleyen Esra, üniversiteye gittiğinde kadınlarla ilgili çalışmalar yapıp diğer kadınların da bilinçlenmesini istediğini belirtiyor. "Dünya turu yapmak, gezmek istiyorum. Özellikle Japonya'yı görmek istiyorum" diyor ve bütün hayallerini ger-

çekleştirmek için başını kaldırmadan çalışmaya devam ediyor.

SÜHEYLA: HASTALANDIĞIMIZDA İLACI PARAYLA ALMAK ZORUNDAYIZ

17 yaşındaki Süheyla Van depreminden sonra ailesi ile Adana'ya göç etmiş. 5 senedir tarım işinde çalışıyor. Burada çalışmayıp okumak istediğini söylüyor. Okuyup doktor olma istiyormuş, maddi durumlarının olmamasından dolayı okulu bırak-

mak zorunda kalmış. Van'da deprem olması onu bu hayalinden daha da uzaklaştırmış. Babasının depremden sonraki psikolojik durumundan dolayı tüm yükü kendi üzerine almış. "Devlet bize Van'dan geldikten sonra destek olmadı" diyor Süheyla. Van'da deprem olmasaydı zaten buraya gelmek zorunda kalmayacakları

Süheyla

rını ekliyor. Güvencelerinin olmamasından dolayı başka işlerde çalışmadığını bahçe işleriyle uğraştığını ekliyor. Düşük ücretle çalıştıklarına kızıyor: "65 TL nedir? İnsan bu paraya dışarı dahi çıkamıyor. Bir ekmek için çalışıyoruz. Bir de hastalandığımız zaman eczaneden parayla ilaç almak zorunda kalıyoruz" diyor.

Endülüs'ün çilek tarlalarında kaçakçılık, tecavüz ve sömürü

Fulya ALİKOÇ

Meyve fiyatlarının herkesin cebini yaktığı bugünlerde o meyvelerin raflara geliş hikâyesinin ilgi dışında kalması çok şaşırtıcı değil. Raflarda duran elmalara bakarken huzursuzluk yaratan fiyatı olur genelde, Isparta'da elma bahçesine giderken devrilen kamyonca can veren mevsimlik işçiler değil. Yerkürede sömürünün var olduğu her coğrafyada geçerli bir yabancılaşma halidir bu. İspanya'da mevsimlik işçi olarak çalışan Faslı kadınların ürettiği çilek, süpermarket reyonlarında dururken, o kadınların yaşadığı şiddet ve sömürüye dair hiçbir sır vermez.

DEVLET KONTROLLÜ TEZGAH

Geçtiğimiz birkaç yıl boyunca ekonomik bunalımla gündeme gelen İspanya'nın ekonomisi için çilek ihracatı önemli bir yer tutuyor. Yılda ortalama 400 bin ton çilek İngiltere, Fransa ve Almanya gibi diğer Avrupa ülkelerindeki süper marketlere satılıyor. Bu, yılda ortalama 580 milyon avroluk ihracat demek. Avrupa'nın çilek üretiminde bir numara olan İspanya'da meyveye "kırmızı altın" denmesi anlaşılır.

İspanya'nın büyük toprak sahipleri ve ihracatçı şirketler, özellikle ülkenin güneyinde, nam-ı diğer Endülüs bölgesindeki çilek tarlalarında çalışacak ucuz emek gücü ihtiyacını Cebelitarık'ın öbür kıyısından karşılıyor. Fas ve İspanya hükümetleri arasında 2001'den beri geçerli olan bir mevsimlik işçi vizesi anlaşması var. Fas Çalışma Bakanlığı'nın kontrolünde, mevsimlik işçiler ile İspanya'daki toprak sahipleri arasında İspanyolca sözleşmeler imzalanıyor. Arapça konuşan mevsimlik tarım işçisi kadınlar İspanyolca bilmiyor. Çalışma koşulları sürekli açıklanıyor. Günlük 40 avro yevmiyeye ek olarak yemek ve konaklamanın işveren tarafından karşılanacağı söyleniyor. Kadınlara bir videoda güzel bir ev gösteriliyor ve burada kalacakları söyleniyor.

Bu koşullara inandırılan kadınlar, 3 aylık mevsimlik işçi vizesi, seyahat masrafları, çizme ve eldiven masraflarına karşılık istenen 700 avroyu verebilmek için kredi çekiyor. Tüm bu tezgâh Fas ve İspanya hükümetlerinin kontrolünde gerçekleşiyor.

ÇİLEK TARLASINDA KÖLELİK

Yılda yaklaşık 20 bin Faslı kadın, ailelerine para göndereceklerini hayal ederek Endülüs'ün çilek tarlalarına geliyor. 1 avronun yaklaşık 10 Fas dirhemine eşit olduğu düşünüldüğünde 3 aylık çile kime çekilir gelmez ki?

Cebelitarık'ı geçip tarlaya ulaştıklarında ilk sürprizle karşılaşılıyor. Videodaki o güzel evlerde kalmayı beklerken pislik içindeki konteynerlerde sıkış tepiş kalacaklarını öğreniyorlar. Yüzlerce kadına sadece birkaç duş sağlıyor. Arızalı tuvaletleri kullanmaya zorlanıyorlar. Yüksek sesle itiraz eden olursa konteynerin önüne bir araba çekiliyor; uzaklaştırılan kadınlara ne olduğunu ise kimse bilmiyor.

'DEVLET SPONSORLUĞUNDA İNSAN KAÇAKÇILIĞI'

Uluslararası bir STK Guernica 37 International Justice Chambers'da çalışan insan hakları avukatı Almudena Bernabeu: "İspanya'da çalışan kadınların çalışma ve yaşam koşullarının onlara söz verildiği gibi olmasını sağlayacak önlemlerin yetersiz olduğu aşikâr. Mevcut durum, neredeyse tamamen kadınların emeğinden kâr elde eden toprak sahipleri ve şirketlerin lehine ilerletiliyor. İddialar devlet sponsorluğunda insan kaçakçılığı yapıldığına işaret ediliyor. Bu iddialar gerektiği şekilde ele alınmalı."

40 derecede günde 10-12 saat çalışıyorlar. Sadece 1 ke-relik 30 dakika molaları var. Haftalarca çalıştıktan sonra birkaç günlük yevmiye alabiliyorlar. Yeterince çalışmadıkları düşünülürse ya da mola dışında tuvalete giderlerse yemek ve su verilmiyor.

TACİZ RUTİN, TECAVÜZ NORMAL, ZORLA FUHUŞ SIRADAN

İşçilerin hepsi kadın. Zaten daha Fas'ta "Erkek değil kadın işçi istiyoruz" diye haber salıyor toprak sahipleri. Daha ucuz, daha sessiz, daha savunmasız. Tarlalar yerleşim merkezlerinin uzağında; dolayısıyla tecrit altında çalışıyorlar. Emek sömürüsü, sadece ırkçılığın hakaret ve aşağılama biçimiyle değil, rutin bir cinsel taciz altında sürüyor. Çoğu tecavüze uğruyor, tek korunma yöntemleri birbirlerinin arkasını kollamak. Temiz içecek su ve yemek karşılığında cinsel ilişkiye zorlanıyorlar. Geceleri tarla sınırının dışına yanan arabalarda fuhuş yaptırılıyor.

Susmak zor, susmamak cehennem... Fas'taki ailelerinin öğrenmesinden çok korkuyorlar. Çilek tarlalarındaki cinsel saldırı ve zorla fuhuş habelerini

alan erkekler eşlerini boşuyor, aileler aforoz ediyor...

POLİS VE YARGI BİLDİĞİNİZ GİBİ, PATRON HEP AYNI

Bu koşullara dayanamayıp tarladan kaçarak, kaçakçılık, cinsel saldırı ve emek sömürüsü şikayetleriyle İspanyol polisine başvuran kadınların çoğu pişman. Fas ve İspanya arasında işçi vizesi olarak geldikleri gerekçesiyle kaçaklık kurbanı oldukları göz ardı ediliyor.

Az sayıda başvuru mahkemeye taşınıyor, duruşma bilgileri kadınlardan gizleniyor. Örneğin, geçtiğimiz yıl şikayette bulunan 10 kadın, Huelva'daki iki duruşmanın tarihini kaçırıyorlar; ifade veremedikleri için mahkeme delil yetersizliği gerekçesiyle cinsel saldırı ve tecavüz suçunu taciz mertebesine indiriyor.

Yargının tutumu patronun kapitalist sömürüsünün dayanağı. Çilek patronlarının örgütü Interfresa'nın Genel Müdürü Pedro Marín Andrés'in sözlere de bu durumun ilanı: "Gerek geldikleri ülkedeki işe alım sistemi gerek demokratik bir Avrupa ülkesi olan ülkemizdeki genel yasalar ve çalışma kuralları idareciler ve sendikalar tarafından yönetilip denetlenmektedir. Herhangi bir istismar durumunun yaşanması katiyen mümkün değildir... Yasadışı eylemlere karşı tutumumuz sıfır toleranstır, ister işçi ister işveren olsun, sektörümüzdeki herkesin hakkına saygı duyuyoruz."

Kaynaklar:

<https://www.theguardian.com/global-development/2019/apr/14/rape-abuse-claims-spains-strawberry-industry>
https://www.theguardian.com/global-development/2019/jun/29/fresh-abuse-claims-from-women-picking-spain-strawberries?CMP=Share_AndroidApp_Inbox

Mobbing kadının işçilere hayatı dar ediyor

EN ÇOK KADINLAR MOBBINGE UĞRUYOR

Araştırmalar hem Türkiye'de hem dünyada kadın çalışanların erkeklerle göre daha fazla mobbinge uğradığını gösteriyor. Örneğin, Ankara'daki üniversitelerde görev yapan akademisyenler arasında yapılan bir araştırmaya göre mobbinge maruz kalan akademisyenlerin yüzde 63,8'i kadın.

Yine Türkiye Mobbing Derneğine 2010-2012 yılları arasında gelen başvuruların yüzde 66'sı kadın.

Çalışma Bakanlığının ALO 170 hattına 2011-2013 yıllarında kamu çalışanlarından gelen şikâyetlerin yüzde 51'ini kadınlar oluşturdu.

Hilal TOK

Mobbing, kimi zaman daha çok çalıştırmak uğruna kimi zaman işçiyi işten atma amaçlı olarak genelde işveren ya da yöneticiler tarafından uygulanan bir şiddet biçimi. Mobbinge maruz kalan çalışanlar, bu durumun yarattığı travmalarla hem iş hayatında hem günlük yaşamında boğuşmak durumunda kalıyor. Yıldırma, pasifize etme, psikolojik olarak yıpratma gibi yöntemlerle uygulanan mobbinge en çok maruz kalanlar iş kadınları.

Çeşitli işkollarında çalışan kadınlar, işyerlerinde karşılaştıkları mobbingi ve bunun hayatlarını nasıl etkilediğini Ekmek ve Gül'e anlattılar.

İŞTEN ÇIKALIM İSTİYORLAR

Tuzla'da bir metal fabrikasında şu ara kriz bahanesiyle sık sık işten atılmaya başlandı. Patronun asıl tercihi ise işçilerin "kendini istekleriyle" ayrılması. Bunun için başvurduğu yollardan biri de mobbing. Birkaç yıldır bu fabrikada çalışan Gül, yaşadığı baskının mobbing olduğunu ve patronun işten ayrılmasını sağlamak için bunu yaptığının farkında: "Farklı bir bölümde çalışıyordum, sürüldüm. Yıldırma için işim dışında bilmediğim başka işler yaptırmaya başladılar. Hızlı çalış-

ma konusunda baskı yapıyorlar. Lavaboya gitmeye dahi izin vermiyorlar. Ürün sayısı düşük olduğu zaman baskı artıyor. Halbuki 4 kişinin yapacağı işi 1 kişi yapıyor. Makine arızalysa sebebinin bizde buluyorlar. Normalde günde 8 saat, vardiyalı çalışıyoruz. Vardiya vardiyalı yıllık izne çıkarılıyor, bundan kaynaklı irademiz dışında 12 saat çalışacağız bu yaz. Üretim mühendisi 12 saatlik süreçte kim izin alırsa 'canını yakacağını' söyledi. Hasta olsak, ölse bile rapor alamıyoruz. Haliyle çıkışlar yaşanabilir. Tutanak yiyenleri işten çıkaracaklarını söylediler, oysa her şeyde tutanak tutuyorlar zaten. Sendika ise tüm bunları bildiği halde bir şey yapmıyor..."

'AYAKLARIM GERİ GERİ GİDİYOR İŞE GİDERKEN'

İşçilere yönelik taciz ve hakaretler de yaşadığını söyleyen Gül, "Bir amirin kadınları hastaneye götürürken taciz ettiği söylendi. Hatta bundan kaynaklı işten çıkarıldı. Sağlık sıkıntısı yaşayan arkadaşımıza hakaretler yağdırdı" diye anlattı.

Gül, iş-

yerlerindeki mobbingin ve baskının sebebinin ise şöyle açıklıyor, "Küçülmeye gitmek istedikleri için işten çıkartmaya çalışıyorlar bizi. Robot makine getirip fazla elemanları çıkartmış amaçları. İşçiler de bu baskı altında ürün sayısında rekabete giriyor ve tartışıyorlar. Bu baskı ortamında çalışmak istemiyorum, ayaklarım geri geri gidiyor işe giderken."

Gül'ün mobbinge maruz kaldığı ilk işyeri değil burası. Daha önce çalıştığı bir tıraş bıçağı fabrikasında özellikle kadın işçilere yönelik uygulamaları şöyle anlatıyor: "Enjeksiyon bölümünde ürün eksikliği bahanesiyle yanına çağırıldığı bir kız taciz etti usta-başı. Kız taciz olduğunu söylediği halde enjeksiyon sorumlusunu koruyup kolladılar. Bunun sonucunda kız işten ayrıldı. Orda erkekler evli, kızlar bekar. Evli ve bekar ayrımı vardı. Kızlar evlendikten sonra işten çıkarıldılar." Burada günde 12 saat çalıştırıldıklarını, çay molasını bile makine başında yaptıklarını, oturup dinlenmenin yasak olduğunu belirten Gül, "Sürekli bir ürün yetiştirme, bir sayı derdi vardı. Makineciler arasında da rekabet vardı. Herkes herkesi şikâyet ediyor, birbirine sürekli psikolojik şiddet uyguluyordu. Ast-üst ilişkisi sonucu ezme olayı yaşanıyor."

BAYILDIM, 'NUMARADAN YAPIYORSUN' DEDİLER!

Aynı metal fabrikasında çalışan 23 yaşındaki Yağmur, bu yıl yaşadığı bir sağlık sorunu yüzünden işyerinde baskı görmeye başladığını söylüyor: "Hastalığım ciddi. Bana verilen rapora göre hamilelerle aynı koşulda çalışmam gerek. Ayakta çalışmamam lazım ama sa-

atlerce ayakta kalıyorum. 8 saatten fazla çalışmamalıyım, ama insan kaynakları '12 saatten fazla çalışabilirsin' diyor baskı yapıyor. Bir gece mesaj atıp vardiyaya saatlerimi zorla değiştirdiler ve telefonda tehdit ettiler. Çift vardiya çalıştırıldılar beni. Etil kolle temizlenen bölümler benim için ekstra zararlı ve beni zorla orada çalıştırmak istedikler. Bir keresinde bayıldım, bana numaradan bayıldığımı söylediler."

SÜREKLİ HAKARET, BAĞIRMA, TUTANAK, İHTAR...

Sendikalaştıktan sonra işyerinde

daha fazla mobbing ve baskı uygulanmaya başladığını belirten Yağmur, sendikacıların ve işyeri temsilcilerinin pasif tutumundan dolayı rahatsız: "Makine arızalansa bize bağıyorlar sürekli. Ses çıkarınca işten çıkarmakla tehdit ediyorlar. Bir gün içerisinde 4-5 makinede çalışıyorum. Zamanla çalışan sayısını düşürmeye başladılar. Şu sıralar bizim açıklarımızı yokuyorlar. Sürekli izliyorlar bizi. Bozuk-kırık ürün olunca bizi suçluyorlar, ücretimizden kesiyorlar. Halbuki ürünleri kırıan makine bizim suçumuz yok. Amaçları tazminatımızı almaktan işten ayrılmanızı sağlamak. Aslında bizden çok korkuyorlar. Arkadaşlarıma da söylüyorum işçi olmazsa işveren olmaz, birlik olmamız lazım diye. Sendikamızın bu mobbinglerle karşı bizi savunması lazım. Bizim fabrikamız çok güzel örgütlenebiliyor. Ama temsilcilerimiz çok pasif."

'İĞNELEYİCİ SÖZLER MORALİMİ BOZUYORDU'

Melek 25 yaşında, kısa bir süre öncesine kadar deri işçisi olarak çalışıyordu. Çalıştığı fabrikada birçok kez mobbinge uğramış. Sonuçta kendisi işten ayrılmayınca atıldığını belirterek, şunları anlatıyor: "Ayrımcılık çok vardı. Taciz çoktu. Bir yandan da sürekli çalışıyorduk. Zorla fazla mesailere bırakılıyoryduk. Servis eve kadar değil, E5 üze-

rinde bırakıyordu, bunun bizi nasıl zorladığını anlattığımızda 'yapamıyorsan çık' karşılığını alıyorduk. Patronun kızı istediği servise binebiliyordu. Bir gün ben de, hastaneye gitmem gerektiği için, başka servise bindim. Bunu sorun ettiler. İşe gelmeseydin, dediler. 'Bizim de istediğimiz servise binmeye hakkımız var' deyince, patron tarafından mobbinge uğramaya başladım. Çalışırken başımda durup bakışlarıyla rahatsız ediyor, sürekli kötü kötü bakıyordu. İzin almak istediğimde laubali cevaplar veriyordu. Yüzüme aşağılarcasına bakıyor, dalga geçer gibi konuşuyordu. Gerçekten orada elemanlara değer verilmiyor."

Bu davranışların kendisini çok etkilediğini, motivasyonunu düşürdüğünü söylüyor Melek; "Yorgunluk ve moral bozukluğuyla hiçbir sosyal aktivitede bulunamıyordum. İğneleyici konuşmalar çok moralimi bozuyordu. Düşünsenize çalışırken birisi size sürekli kötü davranıyor. Beni gerçekten etkiliyordu. İşimi yapmaya hevesim varsa da bu durum heves bırakmıyordu. Sonra işten atıldım zaten."

Daha önce de bir gıda fabrikasında çalıştığı, orada da kıdemli çalışanların mobbingine uğradığını anlatan Melek, "Aralarına yeni elemanı kabul etmiyorlardı, yeni geleni işten çıkarmak için elinden geleni yapıyorlardı" diyor.

MOBBING NEDİR?

Mobbing, mağdurun mesleki durumu, verimliliğine, sosyal ilişkilerine ve sağlığına zarar veren, hayatı dar edecek kadar güçlü bir şiddet biçimidir. Mobbingin ayırt edici özelliklerinden biri sistematik olmasıdır. Yani belirli bir süre sistematik biçimde devam ediyorsa, yıldırma, işten çıkartmayı amaçlıyorsa, mağdurun kişilik değerlerine yönelik kötü niyetli, kastlı, olumsuz tutum ve davranışlar sergileniyorsa bunu mobbing olarak değerlendirebiliriz.

KİMLER MOBBINGE UĞRAR?

Mobbinge uğrayan mağdur genellikle ekonomik, kültürel, fiziksel veya herhangi yönden daha zayıf olan çalışanlar olabilir. Mobbing uygulayan kişi ise bazen işveren, bazen amir, bazen de başka bir çalışan/işçi olabilir. Mobbing, cinsiyet ve hiyerarşi farkı gözetmeksizin, tüm kültürlerde ve tüm işyerlerinde gerçekleşebilir. Yani mobbinge maruz kalma riski çalışan herkes için var.

MOBBINGİN NEDENLERİ NEDİR?

- Psikolojik tacizin, disiplinin ve verimin artırılmasında araç olarak kullanılması
- İnsan kaynakları masraflarının düşürülmek istenmesi
- Hiyerarşik yapı
- İletişim kanallarının zayıflığı
- Sorunları çözme ya da yönetmedeki yetersizlikler
- Şikâyet prosedürünün işletilememesi
- Liderlik vasıflarında zayıflık
- Birini suçlama ve suçlu bulmaya dair toplumsal alışkanlıklar
- Takım çalışması anlayışının olmaması ya da düşük olması
- Örgüt içi eğitimlerin önemsenmemesi

EN SIK GÖRÜLEN ÖRNEKLERİ

- Bağırarak ve sürekli eleştirerek iş yaptırılması
- Çalışanın aşırı yük altına sokulması
- Tecrit edilmesi
- Çalışanın özel kutlama ve sosyal etkinliklere kasıtlı olarak davet edilmemesi
- Kişinin dış görünüşüyle veya giyim tarzıyla alay edilmesi
- Küçümseme ve hor görme
- Kişinin hakkında asılsız söylentiler çıkarma
- Yetenek ve uzmanlık alanına girmeyen işler verilmesi
- Kişiyi hak ettiği yetkilerin verilmesinden kaçınılması

MOBBING MAĞDURU NE YAPMALI?

- Mobbing günlüğü tutmalı ve her türlü delil toplanmalı: Mobbingi, şüpheye yer bırakmayacak bir şekilde ispatlamak kolay değil. En güçlü ispat aracı yazılı deliller. Bu yüzden mail üzerinden, mesajla mobbing uygulanıyorsa bunlar delil olarak saklanmalı. Ancak mobbing çoğu zaman sözel yollarla yapılıyor ve geride yazılı delil bırakmıyor. Bu sebeple yaşanan mobbingi tarihiyle birlikte detaylıca yazarak günlük tutmak bir kanıt niteliği taşıyor.
- Mümkünse şahit bulmalı
- Mümkünse doktor raporu almalı
- Mobbingin vereceği zararı önlemeye çalışmalı

YASALARDA MOBBING

Borçlar Kanunu'nun 417/1 maddesine göre; İşveren hizmet ilişkisinde işçinin kişiliğini korumak ve saygı göstermek ve işyerinde dürüstlük ilkelerine uygun bir düzünü sağlamakla, özellikle işçilerin psikolojik ve cinsel tacize uğramamaları, bu tür tacizlere uğramış olanların daha fazla zarar görmemeleri için gerekli önlemler almakla yükümlüdür.

Yargıtay'a göre: "Mobbingin varlığı için kişilik haklarının ağır şekilde ihlaline gerek olmayıp, kişilik haklarına yönelik haksızlığın tespiti yeterlidir. Mobbing iddialarında şüpheden uzak kesin deliller aranmaz. İşçinin kendisine işyerinde mobbing uygulandığına dair kuşku uyandıracak olguların mahkemeye sunulması halinde mobbingin gerçekleşmediğini ispat külfeti davaya (işverene) düşer."

İşçi kiralama bürosunda kadın uzman olmak

Ayhan AYDOĞAN
Ankara

İşçi sağlığı mücadelesindeki öznelerden birisi de o alanda çalışan profesyoneller. Bu profesyonellerin birçoğu, işçi kiralama bürosuna dönen başat aktör Ortak Sağlık Güvenlik Biririminde (OSGB) çalışmakta ve bu güvencesiz koşullarla çelişen sorumluluk üstlenici bir rol oynamaktalar. Röpörtaj için bulduğumuz Müge de yaptırımı olmayan, ama bir şey olduğunda cezai sorumlulukla yüzleşecek İSG uzmanlarından biri. Kendisinin asıl branşı kimya mühendisliği ama kendi alanında iş bulamayınca özel bir kurumda sadece 180 saat eğitim alıp, İSG uzmanı olarak çalışmaya başlamış.

İSG uzmanlığına başlama hikâyesini sordüğümüzde Müge şöyle anlatıyor: “Kimya mühendisliğinden mezun olunca iş bulamadım, garsonluk, kasiyerlik gibi işlerde çalışmaya başladım. Sonra bir yasa çıktı. SSK'nız 1500 gün yatmışsa ne iş yapmış olursanız olun, B sınıfı

(Tehlikeli işlere bakabilen) uzmanlık sınavına girebiliyordunuz. Ben böylece C'yi atlayıp, direkt B oldum. Sonra bir yasa daha çıktı ve yeterli sayıda A sınıfı (Çok tehlikeli işlere bakabilen) olmadığı için 'B sınıfı da A sınıfına bakabilir' denildi. Yani benim 1500 gün kasiyerlik ve garsonluk yapmış olmam beni 'tehlikeli' bile değil, 'çok tehlikeli' işlerde uzmanlık yapabilir konuma getirdi.”

MÜHENDİS BİRLİKLERİ ÜCRETE SÖZ SAHİBİ OLAMIYOR

Mesleğini yaparken karşılaştığı en büyük sıkıntıları konuşurken, bir risk fark ettiğinde bunu İSG defterine yazınca iş yerinden atıldığını, yazmadığında ise bir şey olursa sorumluluğun kendisine ait olduğunu, sürekli bu çelişkiyi idare etmeye çalıştığını anlatıyor. Aldığı ücreti sorduğumuzda ise TTB'nin iş yeri hekimleri için belirlediği bir asgari ücret olduğunu ve buna dair baskı uygulayabildiklerini, mühendis birliklerinin bu tarz bir yaptırım uygulayamadığını ve patronun bu örgütsüz alanı değerlendirdiğini aktarıyor.

KADIN MÜHENDİSE GÜVENSİZLİK VAR

Uzmanlığın genel sorunlarından, kadın uzman olmanın sorunlarına geldiğimizde ise Müge güven yaratmanın zorluğundan dem vuruyor. Bu durumu bir örnekle açıklıyor: “En son gittiğim topraklama ölçümünde değer yetersiz çıkınca, müşteri firma bağlı olduğum OSGB'den elektrik mühendisi olmadığını bahane ederek yeni bir ölçüm istedi. Giden arkadaş da çevre mühendisi olmasına ve benimle aynı ölçümleri vermesine rağmen firmaya ölçümleri kabul ettirdi. Kaldı ki zaten topraklamayı alet ölçüyor, bir tane açma kapama düğmesi var, biz sadece üstündeki rakamı okuyoruz yani herhangi bir kalifiye olma hali gerektirmiyor. Sadece bu da değil, hangi teste gidersem gideyim eğer olumsuz bir şey çıkarsa firma başka bir testçi talep ediyor, ama bu erkekler için böyle işlemiyor.

KADINLARA DAHA BASİT GÖRÜNEN İŞLER VERİLİYOR

Kadın olarak yaşadığı bir diğer sorun ise araç sorunu. Sabah ofiste toplandıklarında araçlarla firmalara dağılırken kendisine sürücülük konusunda güvenilmediğini, her zaman firmalara diğer erkek uzmanlar tarafından bırakıldığını belirtiyor. Müge bu durumun, baktığı firmanın ölçteğini de belirlediğini söylüyor. Diğer uzmanlar kendisini arabayla OSTİM'e bıraktıktan sonra daha büyük firmalara araçlarla dağılıyor. Erkeklerin CV'sinde şehir dışındaki büyük fabrikaların olduğunu, kendi CV'sinde ise atölyelerin olduğunu da ekleyerek basit gibi görünen araba sorununun iş kariyeri ve gelecekteki durumu üzerindeki etkilerini de bu şekilde anlatıyor.

BİR ÇATI ALTINDA TOPLANAMIYORUZ

YAŞADIĞI sorunların çözülmesine dair fikrini sorduğumuz da şu cevabı alıyoruz: “Biz uzmanlar farklı branşta olduğumuz için tek bir kurum altında toplanamıyoruz. Madencilik, Maden Mühendisleri Odasında madene dair çalışmalar yapıyor. İnşaatçılar, İnşaat Mühendisleri Odasında şantiyelere dair çalışmalar yapıyor ama sahada madenci de olsun, inşaatçı da olsun sadece kendi alanına değil tüm yerlere bakıyor. Böyle parça parça olunca alana dair bütünlüklü bir çözüm getirilmiyor. Odaların bu alana dair daha eş güdümlü çalışması gerekiyor. Mesela iş yeri hekimleri buna dair daha avantajlı, TTB çatısı altında buraya dair daha fazla şey üretebiliyorlar. En azından işin ekonomik kısmında doktorları belli bir ücretin altına düşürmüyorlar.”

SINCAN'DA KADINLARIN GEÇİM DERDİ: Biz yoğurtlu, çocuklar kıymalı makarna yiyor

Hafize BULUT
Ankara

Sincan'da geçim derdini konuştuğumuz bir kadın, "Biz hep üç beş kuruşun hesabını yapmak zorundayız. Çünkü ev öyle geçiniyor. Meyve alıyoruz, tadına bakıyoruz, çocuklar yesin diye, makarna yapıyoruz, biz yoğurtlu çocuklar kıymalı yiyor" diye anlatıyor.

Sincanlı kadınların gündemi hayli yoğun. Hayat pahalılığı, zamlar, kriz derken kadınlar ev ekonomisini her gün yeniden keşsettiklerini söylüyorlar. Sohbet ettiğimiz Aslı'nın bu sene anaokuluna başlayacak bir kızı var. Şimdiden kırtasiye masraflarını düşünmeye başlamış. Hatta bunun için para bile biriktirmeye çalışıyor. Komşuları ile birlikte sohbet ettiğimiz Aslı şöyle anlatıyor: "Komşular bana gülüyor ama ne yapayım başlarına gelince görürler. Geçen sene okula başlayan çocuklarının ailelerinden peçete bile istemişler. Is-lak mendil, kağıt, boya aklımıza ne gelirse velilerden istiyorlar. Devlet okulu diye gönderiyoruz ama yine her şeyi biz alıyoruz". Sohbetimiz devam ederken Aslı'nın komşusu giriyor söze: "Valla kriz var ya da yok, bir şey fark etmiyor aslında biz hep üç

beş kuruşun hesabını yapmak zorundayız. Çünkü ev öyle geçiniyor. Meyve alıyoruz, tadına bakıyoruz, çocuklar yesin diye, makarna yapıyoruz, biz yoğurtlu çocuklar kıymalı yiyor. Artık hayat böyle maalesef".

SİGORTAM YOK, TEMİZLİĞE GİTTİĞİM EV 16. KATTA

Aslı'nın söylediğine göre komşularının çoğu okullar kapanınca çocukları köye gönderiyormuş. "Köyleri yakında olanlar köye gönderiyor, hele ki karı koca çalışıyorsa çok iyi oluyor. Bizim komşuların yarısı öyle" diye anlatıyor. Aslı'nın başka bir komşusu, 40 yaşından sonra temizlik işine başlayan Gülay ise; "İyi yanları da var, kötü yanları da. Aslında zor tabii başkasının evine gidip hizmet etmek, insana başta tuhaf geliyor ama sonra elin para görüyor diye alışıyorsun. Sigortam yok, ev 16. katta, cam silerken yardımcı oluyorlar bana ama sonuçta düşsem kalsam ne olacak bilmiyorum. Ama çalışmak zorundayım tek maaş hiç bir şeye yetmiyor artık. Ben gündeliğimi de az söyledim kocama, para biriktiriyorum" diyerek gülüyor. Gü-

lay, elektrik ve suya zam geleceği duyularına ilişkin tedirginliğini ise şöyle paylaşıyor: "Seçimler bitti ya şimdi acısını çıkarırlar bizden. Dün izledim haberlerde her şeye zam yağacak yine, bakalım ne yapacağız. Allah yardımcımız olsun".

Antep'in emekçi mahallelerinden Düztepe.

'Baştakiler gitmezse bu ekonomi düzelmez'

Helin ÇAKIR / Berfin TÜRKMEN
Antep

TÜRK-İŞ araştırmasının haziran 2019 sonucuna göre dört kişilik bir ailenin ortalama aylık gıda harcaması tutarı 2 bin 067,17 lira iken asgari ücret 2 bin 020,90 lira. Son bir haftada ise çay, şeker, motorin, elektrige ve pek çok başka şeye zam yapıldı. Akşamüstü, kapı önü sohbetlerine konuk olduğumuz Antep'in emekçi mahallelerinden Düztepe Mahallesi'ndeki kadınlar, yapılan zamlardan ve geçim zorluklarından şikayetçi.

Düzenli bir geliri olmadığını ve gelirinin giderlerini karşılamadığını belirterek söze başlayan Nedile, çay ve şeker zammı için "Suriyelilerin karnını doyurmak için bu zamlar" diyerek mültecileri sorumlu tutuyor. İstanbul'da yaşayan pek çok kişinin seçim sonuçlarına bayram ettiğini de söyleyen Nedile'ye "Antep Belediyesi ne yapsa bayram edersiniz?" diye soruyoruz. Mercan giriyor araya: "Belediye ihtiyaçtan çok daha fazla sayıda camii yapıyor. Asıl okul ve sosyal tesis yapılması gerek. Kadınlara da istihdam sağlamalı" diyor.

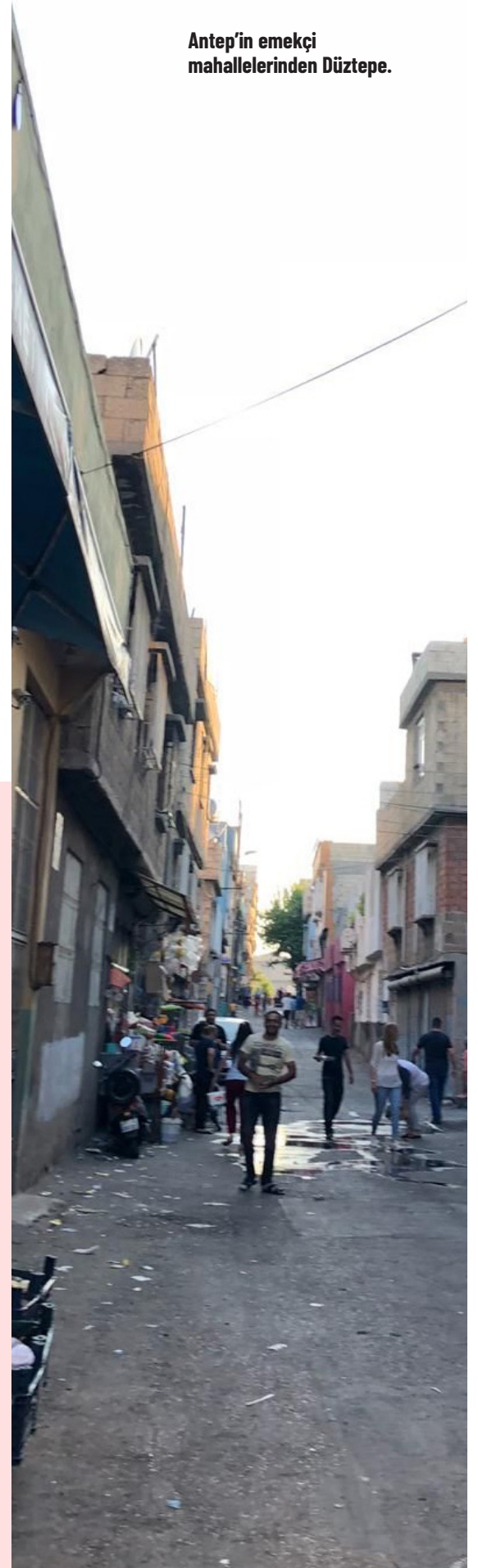
GÜÇLÜ OLUN, YILMAYIN!

Domates alabilmek için sebzeyle pazarlık yapan Senem'le devam ediyoruz sohbete. "Ekonomik durumumuz çok kötü. Her şeye zam geldi"

diyor. Başka bir kadın ise şöyle devam ediyor: "Baştakiler gitmezse bu ekonomi düzelmez ama halk bunun farkında değil, Antep'te bize "öküz" diyerek yüzde 50'den fazla oy aldılar."

Biber alırken konuştuğumuz Yıldız ise dolabını dolduramadığından şikayetçi. Asgari ihtiyaçlarını bile karşılayamadığını, önceden bu kadar çok zam yapmazken artık hemen hemen her ay zam yapıldığını söylüyor ve devam ediyor: "12 yıl aşçılık yaptım, 2 yılı sigortasız. Çocuklarımı tek başıma zar zor büyüttüm, yurt dışındalar şimdi. Kurtuldular. Burada hayat yok, elimde olsa ben de giderdim. Avrupa'da işsiz bile geliri var, burada saatlerce çalışmaya verilen asgari ücret açlık sınırının altında." Sözü Yıldız'ın arkadaşı alıyor: "Aldığım aylıkla geçinemiyorum. Çok rahatsızım, ama ilaçlarımı alacak gücüm yok. Valiliğe başvurduğum, ilgilenmediler. Bu hükümetten yana umudumuz kesildi. Acilen bir şeylerin değişmesi gerek."

"Rezil haldeyim, dulum ve dul maaşım bile yok, işsizim" diyerek söze başlıyor Elif de. "Evlere temizliğe gidiyordum, dizlerim rahatsız şimdi, gide miyorum. Ameliyat olmam gerekiyor ama para yok" diyor. Tek olmasından dolayı toplum baskısının da peşini bırakmadığını belirtiyor. Son olarak da sözlerini kadınlara bir çağrı olarak sonlandırıyor: "Tüm kadınlara sesleniyorum; güçlü olun, yılmayın!"

KÜRESEL ISINMA VE EŞİTSİZLİĞİN KESİŞTİĞİ NOKTA: Eunice Newton Foote

Müslime KARABATAK

“Kışın sonu bahardır” derken seçimlerle geçti gitti güzelim bahar. Yerini zam ve sıcaklık dalgasının yayıldığı bir yaza bıraktı. Gazetelerde ona-buna-şuna yapılan zamlar ve “Meteoroloji uyardı!” haberleri yerini aldı yine. Dünya gündemindeyse, bizim sönmeyen bir ateş gibi her daim yanan ülke gündemimizde yeterince yer bulamayan bir konu var: Küresel Isınma.

Araştırmalar, son birkaç on yılımızın kaldığına dair veriler sunuyor. Gerçekten sonumuz geldi mi bilmiyorum ama en iyi ihtimallere bakmak bile iç karartıcı: Buzulların erimesi hiç olmadığı kadar hızlandığından su seviyesi de artacağı için yüz milyonlarca insan yaşam alanlarını kaybedecek. Özellikle tarım sektörü başta olmak üzere açık alanda yapılan işlerde yaklaşık 90 milyon kişi işsiz kalacak... Tarım işinde en çok kadınların çalıştığı düşünülürse işsizlik ve işsizliğin yarattığı eşitsizlik de en çok kadınları vuracak!

Tarihimizde, küresel ısınma ve eşitsizliğin keşiştiği başka bir konu daha var: Eunice Newton Foote.

EMEĞİ ÇALINAN BİR BİLİM KADINI

Bilim ve kadın tarihimizde 163 yıldır emeği görmezden gelinen bir bilim insanı. ABD’li Foote, 1856’da bir bilim konferansında, atmosfere ne kadar çok karbondioksit yayılırsa, o kadar fazla ısınacağını kanıtladı. Su buharı, karbondioksit ve hava ile doldurulmuş üç kavanozun güneşte ne kadar ısındıklarını karşılaştırarak bunu bulmuş ve “Bu gazdan oluşan bir atmosfer yer küremizi yüksek derecede ısınmaya maruz bırakabilir!” demişti.

Aslında, bugün bizim için ölüm kalım meselesi haline gelen küresel ısınmaya dikkati çeken Foote olamadı, yani bir kadın olduğu için bilim konferansında kendi buluşunu sunamadı! Neyse ki, Scientific American dergisinde, başarılı çalışması üzerine kısa da olsa bir yazı yayımlandı. Bu yazı onun emeğinin çalındığına dair tek kanıt olacaktı yüzyıllar sonra. Çünkü çalışmasına dair yazı yayınlanan başka bir bilim dergisinin editörü, John Tyndall, daha sonra 1859’da Foote’un adını hiç vermeden, onun çalışmasını kopyalamış ve kendininmiş gibi bilim dünyasına sunmuştu.

O gün bugündür de küresel ısınmaya yol açan sera gazı etkisini ilk onun bulduğunu yazıyor kaynaklar. Halbuki, Foote’un hakkını yiyip, bu hırsızlığı yapmasaydı ve “Gökyüzü neden mavi?” gibi çocukluğumuzun sorusuna cevap veren bir bilim insanı olarak kalsaydı daha güzel olurdu. Ama belki o da çalındıdır!

Foote, sadece bilimle ilgilenmiyordu. Kadınların eşitsizliğe maruz kalmasını durdurmak için mücadele etmek gerektiğini düşünüyordu. Dönemin kadın hakları hareketinin de içindeydi.

DÜNYAYI KİM KIRLETİYOR?

Foote’tan sonra bu alanda çalışma yürüten bilim insanları karbondioksit ve doğal olarak ısı artışının nedenlerinden biri olarak kömür gibi fosil yakıtlar olduğunu buldu.

Bilim insanları iklim değişikliği insan eylemleri yüzünden oluyor dediğinde, aslında kâr amaçlı sanayileşme, kentleşme, doğal alanların tahrip edilmesi, yeraltı ve yerüstü sularının dengesinin bozulması gibi insanlığın özellikle kapitalist dönemde açtığı tahribattan bahsediyor. Örneğin, petrol ve gaz patronlarının dünyamızla birlikte içinde bizi de tüketmesinden...

Dünyada sera gazı salımının yüzde 71’i 100 şirket yüzünden oluyor! İsim vermek gerekirse, Suudi Arabistan Petrol Şirketi, Çin kömür madenciliği, Shell, BP ve Chevron... Dünyayı en çok kirleten 5 şirket ise Coca Cola, PepsiCo, Nestlé, Danone ve Mondelez International.

Biz onları işçi düşmanlığından, kötü yeme alışkanlıklarından, vs. de tanıyoruz tabii. Onların güdümündeki gazete, tv, eğitim kurumları ve sözcükleri de dönmüş insanlara iklim değişikliğiyle nasıl mücadele edilmesi gerektiğini vaaz ediyor. Neoliberal ideolojinin bir yansıması: Çözümünden çok uzak bireysel eylemlere yönelme, olmuyorsa da suçluluk duygusunu yayma. “Biz büyüdük ve kir-

lendi dünya.” Yok ya!

İKLİM DEĞİL, SİSTEM DEĞİŞİKLİĞİ!

Geri dönüşüm, veganizm, bio/organik alışveriş gibi neredeyse dinselmiş eylem/yaşam biçimleri bireysel bir tatmin sağlıyor. Bu eylemleri kötülüyor gibi görünmek istemiyorum, ama et yememenin ya da bio-bulgur (böyle bulgur varsa, acınacak haldeyizdir zaten) almanın şu ana kadar dünyayı kurtarma emaresi gösterdiğini belirten bir kaynak görmedim. Ama insanların örgütlü güçleriyle savaşları durdurduklarını, doğa katliamlarına, işçi düşmanlığına karşı geldiklerini gördük.

Belki, şöyle işe yararlı o yöntemler: Özünde sermaye ve emek çelişkinin olduğu, kâr uğruna ihtiyaçtan fazlasını üretmeye dönük, ekonomi ve politikanın tekelleşme ve rekabete dönüştüğü böyle bir sistem değil de, içinde insanı, hayvanı, bitkiyle doğayı korumayı hedefleyen, kâr yapmak değil, daha yaşanabilir bir dünya uğruna hareket eden bir sistem olsaydı... İşte o zaman, geri dönüşüm yaptığımızda sonucunu bilirdik (ki zaten bu kadar plastiğe boğulmazdı dünyamız), hayvanları yememeyi seçtiğimizde gerçekten kurtulurdu hayvanlar kesilmekten (zaten insanlık dışı koşullarda, doğadan koparılmış halde yetiştirilmezlerdi)...

Ayrı ayrı şeylermiş gibi kadın hakları, çocuk hakları, işçi hakları, hayvan hakları, çevreyi koruma diye oradan oraya koşturuyoruz. Az bi durup bunların kökünde ne var, o kökü nasıl kazırız diye düşünelim, o zaman liselilerin çevre eylemlerinde öne çıkan ‘İklim değişikliği değil, sistem değişikliği’ sloganı gelir aklımıza.

Ama arzu ettiğimiz sistem kendiliğinden gelmiyor ne yazık ki. Çevre, kadın, işçi, çocuk, hayvan haklarının ayrı ayrı mücadelelerle kazanılmayacağını bilenler olarak bize düşen, sanki uzaktaki cennetleri tarif eder gibi sosyalizm vaazleri vermek değil. Çevre, işçi, kadın düşmanı büyük şirketleri ve onların döndürdüğü kâr amaçlı bu sistemi sarsmayı hedefleyen pratik adımlar atmak. İşçisiyle, ev kadınıyla, genciyle, çevrecisiyle, hep birlikte!

Güney Afrika'da tacize karşı yer altında eylem

Berivan BALKAY

Güney Afrika'da Lanxess şirketine ait bir bakır madeninde geçtiğimiz haftalarda yaşanan taciz olayı, işçilerin yer altında kadınlı erkekli sürdürdükleri direnişle tüm dünyada gündem oldu.

Bir kadın işçinin, şirket yöneticilerinden biri tarafından taciz edilmesi ve şirketin buna ilişkin herhangi bir yaptırım uygulamaması üzerine yaklaşık 300 işçi, 9 gün boyunca madene kapanıp eylem yaptı. İşçiler olaya adı karışan maden şefi ve insan kaynakları müdürünün işten çıkarılmasını talep ediyorlardı.

Örgütlü oldukları Güney Afrika Ulusal Metal İşçileri Sendikası (NUMSA), tacize sessiz kalan şirket yönetiminin işçilere karşı ise çok acımasız olduğunu ifade etti. NUMSA sözcüsü Phakamile Hlubi-Majola eylemin koşullarının zorluğuna dik kat çekerken, işçilerin 9 gün boyunca grevi kırmaya yönelik tüm çabalara rağmen, dondurucu soğukta, soğuk taşlar üzerinde bakır tozu buharını soluyarak direndiklerini söyledi.

SENDİKA, İŞÇİYE VE GREVE ŞAHİP ÇIKTI

NUMSA işçilerin can güvenliği konusunda endişeliydi. "Bu durumun kan dökülerek bitmesini istemiyoruz" diyen sendika ulusal sözcüsü Hlubi-Majola, işçilerin yer altında kalmasının her geçen gün daha tehlikeli olduğunu belirtti. Hatta işçiler tarafından yayımlanan bir videoda direniş bastırılmak üzere gönderilen güvenlik güçlerinin silahlı olduğu iddia edildi. Güvenlik güçleriyle konuşan işçilerin diz çöktüğü görüntülerin yer aldığı video sendikayı da harekete geçirdi. Sendika bu durum sonrasında yer altında toplanma çağrısı yaptı, ancak Lanxess patronu sendikacıların madene girmek için eğitim almadığı gerekçesiyle bu talebi reddetti. Şirket, sendika tarafından işçilere gönderilen yiyeceklerin de madene indirilmesine izin vermedi. Bu tutumun insanlık dışı olduğunu belirten sendika yetkilileri, şirket yöneticilerinin barışçıl bir çözüme yanaşmadıklarını duyurdu. NUMSA Genel Sekreteri Irvin Jim eylemle ilişkin "Sendika olarak durduğumuz yerden, yer altındaki işçilerin çıkmasını önerecek konumda olduğumuzu düşünüyoruz, ancak bu kararı ben veremem. Biz ve dışarıdaki üyelerimiz onların eylemini desteklemelidir" dedi.

DİRENİŞİN ÖZNESİ KADINLAR

Her zaman olduğu gibi, burada da direnişin tam kalbinde yer aldı kadınlar. Tüm o zorlu koşullara rağmen direnci kırılmayan ve yer altında kalan kadınlar direnişin öznesi oldular.

Eylemin en büyük destekçilerinden birisi de madene çalışan erkek işçilerin eşleriydi. Hem tacize uğrayan arkadaşları için kendini yer altına kapatan işçilerin, hem de onlara destek vermek için evlerinden kalkıp madene gelen işçi eşlerinin desteğiyle kazanılan bir direnişti bu. Eşlerinin sağlıklarından ve hayatlarından endişe eden kadınların kimi çocuğunu evde bırakıp, kimi sırtına bağlayıp maden önüne desteğe geldi. Madene giden yolu kapattılar ve grev kırıcılığına engel oldular. Lanxess madeninde yaşananlara, sendikal tutumun, işçilerin kararlılığının ve evlerinden desteğe gelen kadınların mücadelesi damgasını vurdu. Yer altına girme kararının

BU İLK DİRENİŞ DEĞİL

ÇALIŞMA koşullarının ağırlığı ve iş kazaları konusunda Lanxess'in sivilci oldukça kabank. Geçtiğimiz yıl aynı şirkette sendikalaşmak isteyen işçiler işten çıkarılma tehdidiyle karşı karşıya kaldılar. Yine benzer eylemler karşısında patron, işçilerin elektrik ve su kaynaklarını kesmiş, kendince onlara 'protesto cezası' vermişti. Yani aslında bugün Lanxess'de yaşanan direnişin bakiyesi geçen yıldan kalma. İşçiler sendikal örgütlülükleri sayesinde tüm bu tehditlere karşı haklarını bugünkü gibi savunmaya devam etmişti.

herkesin ortak kararı olduğunu söyleyen kadınlar, yer altında şarkılar söylüyor, dualar ediyorlardı.

'EŞİTLİK İSTİYORUZ!'

Dokuz günün sonunda, 27 Haziran günü, işçilerin direnişi patrona geri adım attırdı. NUMSA ve patron arasında işçilerin talepleri büyük oranda kabul gördü. İşten atılan 56 madencinin işe iadesi, greve katılan işçilerin işten atılmaması ve tacize ilişkin yaptırım uygulanması gibi maddelerin yer aldığı anlaşma sağlandı. Ayrıca işçilerin talepleri arasında NUMSA'nın yetkili sendika olarak tanınması da vardı. Sendika bu eylemin kendileri ve üyeleri için zaferle sonuçlandığının altını çizirken, işçiler madenden 'Eşitlik ve cinsiyet eşitliği istiyoruz' pankartıyla çıktı.

KADINLAR YAŞADIKLARINI BÖYLE ANLATTI

"Çok zordu. Sert kayaların üzerinde, kutuların üzerinde uyuduk, açtık, suyun içinde kaldık."

"Kocam ve çocuklarım madene beni aramaya geldi. Onlarla bir telsiz aracılığıyla konuştum. Onlara güvende olduğumu ve grev bittikten sonra evde olacağıma dair söz verdim."

"Çocuklarım perşembe gecesi beni görecekleri için çok mutluydular, bana her defasında evden bir daha ayrılmamamı söylediler."

"Kocasını bulamayan bir kadın doğu burnu tarafından buraya geldi."

"Ailelerimiz stresliydi. Annem bana ulaşamayınca perşembe günü işten çıkıp buraya geldi. Radyo üzerinden konuşabildik. Aileler ne olup bittiğini bilmiyordu. Bu durumun kendisi başlı başına stresli bir şey."

Acılar mı anaları birleştiren, umutlar mı?

Geçtiğimiz günlerde 103 Korkmaz İnsan Barış ve Dostluk Turnuvası'nın dördüncüsünü gerçekleştirdik. Bu seneki turnuvanın birçok seyircisi ve konukları oldu. Kaybettikleri evlatlarının ardından onların yarım bıraktıkları hayalleri gerçekleştirmek isteyen iki anne de yan yana geldi. Gezi direnişi sırasında, Eskişehir'de dövülerek öldürülen Ali İsmail Korkmaz'ın annesi Emel Korkmaz ve 10 Ekim Ankara Katliamı'nda oğlu Korkmaz Tedik'i kaybeden Zöhre Tedik.

Bu iki annenin yolları Antalya'daki turnuvada kesişti. Öldürülen oğullarının ardından Emel Korkmaz, koşu maratonlarına katılmaya ve oğlunun fotoğrafı olan bir tişörtle koşturmayı başlamıştı.

Zöhre Tedik ise, her sene yapılan turnuvada, Korkmaz'ın fotoğrafı bulunan forma ile futbol oynamaya başladı. Anneler, oğullarının acılarının ardından, hayallerini, yaşanabilir bir dünya umutlarını suya düşürmeksizin, yeni Ali İsmail'ler ve Korkmaz'lar yetişsin, yeşersin diye uğraşıyorlar...

Korkmaz, Ali İsmail'in cenazesini Eskişehir'den Hatay'a uğurlayanlar arasındaydı. Öldürülen çocuklarının ardından en çok da, analar yeniden kendilerini doğuruyor. Hem de kaybettikleri oğullarını yaşatabilmek adına hayata dört elle sarılıyorlar. Güçlü bir çınar ağacı gibiler.

Evet onlar, biliyorlar ki, başka yerlerde, başka çocuklar Barış ve Gezi'yi tekrar tekrar kucaklayacaklar. Bu topraklarda ölüm tacirliği yapanlara

inat yeni Ali İsmail'ler ve Korkmaz'ların doğacak. Emel anne, Hatay'dan kalkmış geldi ve Antalya'da Zöhre Tedik ile birbirlerine sarıldılar. Turnuvaya katılan gençleri görünce umutlarını daha diri tutacak gücü hissettiklerine kuşumuz yok...

Yan yana duralım. Ellerimizi emek, demokrasi ve barış mücadelesi için kenetleyelim.

Bu arada her turnuvada bir ana var ki siyah giysilerini hiç çıkarmayan, 103 insanı temsil eden fuları koluna takmayı hiç ihmal etmeyen: Korkmaz'ın anaannesi Hüsne anne. Siyah giyinerek yasını sürdüren ama aynı zamanda sahada koşturan gençleri gördüğünde yüzüne gülümsemeyi kondu-ran büyükannemiz...

Aynur SEYREK / ANTALYA

İMKANSIZI BAŞARMAK!

Merhabalar, ben iki erkek evladı olan bir anneyim. Hayatında hiç futbol oynamamış ve de futboldan hoşlanmayan bir insanım. Ama bir gün Zeytinköy Kadın Danışma Merkezi olarak 103 Korkmaz İnsan, Barış ve Dostluk Turnuvasına katıldık. Hiçbirimiz futbolun ne olduğunu bilmeden, topa nasıl vurulacağını bilmeden futbola giriştik. Baktığımızda hepimiz evli, çocuklu ve ev hanımlarıydık. Hayatımızda hep korku, şüphe ve endişe vardı. Bir yandan da bir şeyler yapmayı, başarmayı ve de çocuklarımıza da örnek olmayı istedik. Tek korkumuz da sakatlanmaktı. Sakatlanırsak çocuklarımıza kim bakardı? Korktuğum başıma gelmişti, antrenmanda sakatlanmıştım. Sakatlandığım gün hayallerim suya düşmüştü. Kendimi kötü hissettim arkadaşlarımı yalnız bırakmıştım. Takımın kaptanı nasıl sakatlanır, arkadaşlarını nasıl yalnız bırakırdı? Sonra bir düşündüm: "Silkelen Çiğdem sakatlınsan da arkadaşlarına destek olmalısın." Ben de saha dışından destek verdim arkadaşlarıma. Maçta kazansak da, kaybetsek de bizim için umutlar hiç bitmeyecekti. Çünkü o sahada umut, mutluluk, heyecan, birlik, beraberlik ve dostluk yani aklınıza gelebilecek bütün güzellikler vardı. Maça kendimizin en çok sevdiği şalvarlar ve başörtülerle katıldık. Maçı 3-1 kaybettik ama hiç üzülmedik. Şunu hiçbir zaman unutmayalım; yeter ki kadın istesin, her şeyin üstesinden gelir, topa nasıl vuracağını bilmeden bile... Turnuvadan önce kendilerini ifade edemeyen, çekişen arkadaşlarımın şu an kendilerini çok güzel ifade edebildiğini görebiliyorum. Bu turnuva bizim hayatlarımıza dokunup, renk kattı. Bir daha ki seneye turnuvada görüşmek üzere... Hoşça kalın.

Mart Menekşeleri takımından Çiğdem AKSAKAL

BARIŞ ÇOCUKLARLA GELECEK

Oğlum Can Deniz, her sene maçları izlerken "Ben bu turnuvada çocuk takımı kurup maç yapacağım" derdi. Zöhre ablayla bu durumu konuşup sözü eyleme dökme kararı aldık. 9 ile 11 yaş sınırları arasında çocuk takımları oluşturmaya başladık. İki takım oluşturulmuştu.

Mahalleden de bir takım oluşturduk ve adı Küçük Korkmaz'lar oldu.

Ertesi gün çocuklar geldiklerinde aralarında Müslüm diye bir çocuk vardı ancak uygun kıyafetleri yoktu. Orada bulunan, eğitimci Emine arkadaşım spor ayakkabılarını verdi. Çok uymamasına rağmen giydi ve oynamaya hazırıldı.

Ali Deniz'i takımın kaptanı seçtik, "Ben 10 Ekim'i biliyorum" diyordu, etrafındaki çocuklara da anlattı. Ertesi gün Müslüm'e kıyafet getirmiştim. Çocuklar "Donör ol, Öykü Arın için umut ol" ve çocuk istismarlarına dikkat çekici formalar ile sahaya çıktılar.

Ellerinde kendilerine büyük gelen emanet kaleci eldivenler ile kalelerini korudular. Dostluk ve kardeşlik içinde maçlarını tamamladılar.

Bu turnuvada da gördüm ki, çocuklara imkan tanındığında ve kapılarımızı açtığımızda o aralanan kapıdan ellerimizi hemen tutuyorlar. Dört senedir aynı sahada yapılan turnuvanın, sadece uzaktan seslerini duyarak ve tel örgülerin arkasında izledikleri maçların içinde olmak onları mutlu etmişti. Barış güvercinlerini çocuklar final günü elleriyle uçurdular.

Bir anne ve eğitimci bir kadın olarak emek vermek beni çok mutlu etti. Oğlum ile birlikte, Korkmaz'ın doğum gününde söz almak beni çok gururlandırdı. Yan yana olmanın biz kadınlara da güç verdiğini gördüm...

Gülcan ŞAHİN / ANTALYA

YAZ GÜZELDİR AMA... Güneşe böceğe yediğine içtiğine dikkat et!

Uzm Dr. Sanem BİLGİLİ

Yaz mevsimiyle birlikte küresel ısınmanın da etkisiyle normallerin üzerinde seyreden hava sıcaklıkları, insan vücudu için tehlikeli olabilecek birtakım sorunları da beraberinde getiriyor. Bunların çoğu her mevsim karşımıza çıkmakla birlikte yaz aylarında daha sık ve daha ağır yaşanabiliyor.

GÜNEŞ ÇARPMASI

Güneşin altında çok uzun süre korunmasız vakit geçiren çocuklar güneş çarpmasına en çok maruz kalan kesimdir. Onları, kronik hastalıkları olan ileri yaşta kişiler ve güneşin altında çalışmak zorunda olan mevsimlik işçiler takip eder. Baş ağrısı, bulantı kusma gibi bulgular güneş çarpmasına işaret eder. Bu durumlarda soğuk uygulama yaparak ateşi düşürmek hedeflenmelidir. İşe yaramazsa hemen doktora başvurulmalıdır.

Özellikle 11.00-16.00 arası saatlerde güneş ışınlarına direkt maruz kalmaktan imtina etmek, geniş çeperli bir şapka ve güneş gözlüğü kullanmak, güneş koruyucu bariyer kremleri kullanmak, yeterince su tüketmek ve dengeli beslenmek koruyucu önlemlerdir.

BÖCEK SOKMASI

Piknik mevsiminin açılmasıyla birlikte, köylerde, deniz kenarı ve sayfiye yerlerinde sinek, sivrisinek, arı ve eşek arısı, örümcek sokmalarıyla çok sık karşılaşılır. Deri üzerinde şişlik, kızamıklık ve kaşıntı olur. Şişliğin tam ortasında belirgin olarak böceğin sokma izi vardır.

Böcek sokması sonucu ortaya çıkan alerjiyle bazen boğazda ve yüzde nefes almayı engelleyecek ciddi reaksiyonlar gelişebilir. Ölümcül olabilecek bu duruma "anafiltik şok" denir.

Böcek tarafından sokulan yer bol sabunlu suyla temizlenir ve buz uygulanır. Alerji durumu bilinmeyen bebek ve çocuklarda daha dikkatli olmak gerekir. Açıkta kalan cilt bölgesine haşere kovucu losyonlar sürülmeli, cibinlik gibi koruyucu örtülerle korunulmalıdır.

ENFEKSİYONLAR

Yaz aylarında bakteriler sıcak ve nem nedeniyle daha hızlı ürer. İnsanların sıvı tüketimi artar ve gelişigüzel içilen, hijyenik olmayan bu bakterili sular, bu sularla yıkanan çiğ meyve sebze tüketimi ve açıkta bırakıldığı için sıcakta üreyen bakteriler tarafından enfekte olmuş (bozulmuş) gıdalar aracılığıyla enfeksiyonlar daha sık bulaşır. En sık görüleni Hepatit A'dır; hijyenik olmayan sularla dışkı-ağız döngüsü ile bulaşan bir hastalıktır. Hepatit A ile enfekte olan insanlar, bazen fark etmeden hafifçe atlatabilir. Tedavide bol sıvı almak ve istirahat esastır. Sarılığın ve halsizliğin yoğun olduğu durumlarda doktora başvurulması gerekir. Korunmada temel olan ise basit hijyen kurallarına uymaktır. Ayrıca aşılama çizelgesine giren Hepatit A, çocukluk çağında bu hastalığa bağışık olmayı sağlar.

OTİTLER

SICAK ve nemin artmasıyla birlikte kulak yolunun koruyucu tabakası azalır. Kirli havuz ve denizlerde bulunan bakteriler, dış kulak yolunda sıklıkla enfeksiyona neden olur. Otitlerden korunmak için hijyenik olmayan sularda yüzmek gerekir. Tedavide ise kulak burun boğaz uzmanının önerdiği ödem giderici damlalar ve gerekirse antibiyotik tedavisi kullanılır.

KONJONKTİVİT

Gözlerde kırmızılık, sulanma ve kaşıntı ile görülen bir enfeksiyondur. Yaz aylarında havuzdan kolayca bulaşabilir. Bulaşmayı önlemek için konjonktivit olanların havuza girmemesi, olanların ise gözlerini ovuşturmaması ve göz damlasıyla tedavi edilmesi gerekir.

GIDA ZEHİRLENMESİ

Dünya Sağlık Örgütü'ne göre besinler aracılığı ile insan organizmasına taşınan bakteri, virüs, parazit, toksin ve kimyasal maddeler gibi kirleticilerden kaynaklanan besin zehirlenmelerine bağlı hastalıklar, her yıl dünyada yaklaşık 600 milyon kişiyi, yani her 10 kişiden birini etkiliyor.

Besin zehirlenmeleri genellikle bulantı, kusma, karın ağrısı, kramp ve ishal gibi belirtilerle kendini gösteriyor. Bu belirtiler, zehirlenmeye yol açan etmene, besinin tüketim miktarına ve

bireyin duyarlılığına bağlı olarak değişebiliyor. İlk belirtiler tüketimin hemen sonrasında aniden veya 72 saat sonrasında bile ortaya çıkabilir. Bulantı, kusma, ishale genelde ateş daha az eşlik eder.

Herhangi bir besin ve içecek kaynaklı besin zehirlenmesi yaşadığınızı düşünüyorsanız mutlaka bir hekime başvurmalsınız. Besin zehirlenmelerinin yol açtığı kusma ve ishal, sıvı ve mineral kaybına yol açtığından, bu kayıpların yerine konması oldukça önemlidir. Besin zehirlenmesine yol açan enfeksiyon kaynağı belirlendikten sonra uygun beslenme programı uygulanmalıdır.

Besin zehirlenmelerine sebep olan dört bakteri çeşidi vardır:

En çok görülen bakteri çeşidi 'stafilokok' adı verilen bakteridir. Et, süt, süt ürünleri ve salatada ortaya çıkar. Besin alındıktan 2-3 saat sonra belir-

tiler başlar ve kusma görülür.

Et, süt ve salatada ortaya çıkan bir diğer bakteri türü 'shigella'dır. Fakat bu bakterinin ortaya çıkma süresi bir veya iki gündür. Bu bakteri bulantı, kusma, ateş, kramp, karın ağrıları ve dışkıda kan şeklindeki belirtilerle görülür.

En ölümcül olanı 'clostridium botulinum' adı verilen bakteridir. Bu bakteri konserve, ette, sebze ve meyvede bulunabilir. Felç yapabilir, solunumu engelleyebilir ve ölüme sonuçlanabilir. Bu nedenle özellikle yaz aylarında dışarıda tükettiğiniz besinlere çok dikkat etmek gerekir. Nasıl muhafaza edildiği bilinmeyen, denetlenmemiş ve de açık bir şekilde tezgahlarda satılan ürünleri tüketmeyiniz. Paketli ürün alırken de paketin hasar görmediğinden emin olun.

'Bacillus cereus' adlı bakterinin yol açtığı gıda zehirlenmesine ise çok sık rastlanmaz. Bu bakteri pirinçte bulunur ve besin zehirlenmesi durumunda bulantı ve kusmayla kendini gösterir.

Şanslı azınlığın ödediği yüksek nafakalar toplumu temsil etmiyor

Fatma HAVSUT BAKIR
Sosyal Hizmet Uzmanı

Kadın haklarına saldırı kapsamında bu kez de kadınların boşanmanın yarattığı yoksulluk sebebiyle eski eşlerinden aldığı nafaka hedefte. Nafakanın hedef tahtasına konmasının en önemli gerekçesi ise “süresiz” olması ve nafaka ödeyen tarafta bu “süresiz”liğin mağduriyet yarattığı söylentisi. Bu tartışma sadece bireysel hikâyeler etrafında şekilleniyor ancak bu bireyselliğe rağmen tasarlanan yasa, boşanan tüm kadınları kapsıyor. Taslağın sahibi olan parti, yürürlükteki yasanın anayasaya aykırı olduğunu iddia ediyor. Peki, nafaka yasası gerçekten süresiz mi ve tek örneği Türkiye mi? Nafakanın konu olduğu kanun gerçekten anayasaya aykırı mı?

NAFKA İLE HAYATI DEVAM ETTİRMEK İMKÂNSIZ

Türk Medeni Kanununun 175. maddesi “Boşanma yüzünden yoksulluğa düşecek taraf, kusuru daha ağır olmak koşuluyla geçimi için diğer taraftan malî gücü oranında süresiz olarak nafaka isteyebilir. Nafaka yükümlüsünün kusuru aranmaz” diyor. Burada dikkat edilmesi gereken nokta; yoksulluğa düşecek tarafın cinsiyeti belirtilmemiş. Dolayısıyla boşanmadan dolayı yoksulluğa düşen taraf erkekse, onun da nafaka talep etme hakkı var. Toplumsal roller ve erkeğe yüklenen toplumsal sorumluluklar nedeniyle erkekler genelde nafaka talep etmese de bunun önünde yasal bir engel bulunmuyor. “Maddi gücü oranında” nafaka istenebileceği ifadesi ile de, iki taraf da yoksulsa nafakanın söz konusu olmadığı belirtiliyor. Bağlanan nafaka ise ‘maddi güç’ oranında. Yani astronomik rakamlar söz konusu değil. Medyada yer alan manipülasyon amaçlı haberlerdeki yüksek miktarları ödeyen kişilerin geliri de yüksek ve bu kişiler toplumun genelini temsil etmiyor.

Tüm dünyada, yeni yasalar yapılırken toplumun genelinin sorunları ve istekleri göz önünde bulundurulur. Yasalar tek kişi veya gruplar için düzenlenemez. Dolayısıyla astronomik nafakalar ödeyen “şanslı azınlık” için yasaların değiştirilmesi söz konusu olamaz. Ülkemizde genelde ödenen nafaka miktarları 300 ile 600 lira arasında değişiyor ki bu miktarlarla bir kadının bırakın zenginleşmesini hayatını devam ettirmesi

dahi beklenemez.

YASA HER İKİ TARAFI DA KORUYOR

Peki, yasada yer alan ve birçok platformun kurulmasına ön ayak olan “süresiz” ibaresi ile gerçekten ömür boyu nafaka mı kast ediliyor? Bu noktada yasanın değişmesini isteyenlere ön ayak olan medya tarafından yapılan ciddi manipülasyon söz konusu.

Türk Medeni Kanununun 176. maddesi nafakanın hangi koşullarda kalkacağını açıkça belirtiyor: “...maddî tazminat veya nafaka, alacaklı tarafın yeniden evlenmesi ya da taraflardan birinin ölümü hâlinde kendiliğinden kalkar; alacaklı tarafın evlenme olmaksızın fiilen evliymiş gibi yaşaması, yoksulluğunun ortadan kalkması ya da haysiyetsiz hayat sürmesi hâlinde mahkeme kararıyla kaldırılır.”

Alacaklı taraf, devletten sosyal yardım alıyorsa, kira geliri, yeterli taşınmazı ya da yabancı bir ülkeden geliri varsa, çalışmama ve maaşı olmasa dahi sigortalıysa da nafaka söz konusu olmuyor. Alacaklı taraf eğer meslek sahibiyse ve kendi isteğiyle çalışmıyorsa nafaka mahkeme hükmüyle kaldırılabilir. Ayrıca alacaklı taraf haysiyetsiz bir hayat sürüyorsa, mesela sürekli kumar oynuyorsa da nafaka alamıyor.

Yasayı tek bir madde ile değil, bütün olarak incelediğimizde hem alacaklı, hem de nafaka ödeyen tarafı koruyan; istismlara kapalı bir yasa görüyoruz. Nafaka ödeyen taraf herhangi bir suiistimal durumunda iptal davası açabiliyor. Medyada yer alan ve yasanın içeriğiyle uyuşmayan söylemler ise algı yaratma amaçlı görünüyorsa.

ANAYASAYA AYKIRI DEĞİL

Bu kanunun anayasaya aykırı olduğu iddiası ise tamamen dayanıksız. 2011 ve öncesinde Aile Mahkemesi hakimlerinde

açılan anayasaya aykırılık davaları Anayasa Mahkemesi tarafından düşürüldü.

Ve elbette yasalarında nafaka için “süresiz” ibaresi geçen tek ülke Türkiye değil. Hindistan ve Amerika’da da yasalar benzer. Hatta Amerika’nın bazı eyaletlerinde nafaka ödeyen taraf çalışmazsa ve sosyal yardımlarla hayatını devam ettirse dahi karşı tarafa ödemeyi devam ettirmek zorunda.

Tüm bunların dışında her ne kadar istisnai olsa da, nafaka miktarları cüzi olduğu ve bu miktarlarla kadının yaşamını devam ettirmesi imkânsız olduğu için kadın, ilerleyen dönemde ya çalışmak ya da yeniden evlenmek zorunda kalsa da, erkeğin uzun dönemler nafaka ödediği örnekler de var. Bu durum nafaka borçlusu olan taraf için bir mağduriyet yaratabilir elbette. Tam bu noktada sorulması gereken soru “Meclise sunulmaya hazırlanan yasa tasarısı bu mağduriyeti gidermeyi mi amaçlıyor ve yeterli mi?”

HUKUK KURALLARI DİN İLE TEMELLENDİRİLMEME ÇALIŞILIYOR

Bu soruya yanıt vermek için kadın hakları alanındaki uygulamalara, kadının sosyal ve hukuki alandaki statüsüne göz atmak şart. Ülkemizde özellikle son 20 yılda kadın haklarındaki gerileme ve hukukun dayanağı olmayan uygulamalara bakıldığında bu yasa taslağının mağduriyet gidermek için hazırlandığına inanmak güç. Taslağı meclise sunmaya hazırlanan MHP Milletvekili Sefer Ayca’nın Euronews’e verdiği röportajdaki “İslam hukuku açısından baktık, İslam’da süresiz nafaka yok” sözleri bir gerçeği ortaya koyuyor. Hukuk kurallarının din ile temellenendirilmeye çalışılması ve bunun açıkça ifade edilmesi hali hazırda yönetimin ve yasa koyucuların kadın haklarına bakışımı özeltiyor.

KADININ EVLİLİKTEKİ SÖZ HAKKI ELİNDEN ALINMAYA ÇALIŞILIYOR

Toplumsal cinsiyet eşitliği bakımından 149 ülke içinde 130. olan ülkemizde; kadınların özellikle boşandıktan sonra maruz kaldıkları baskı, ‘dul’ damgası, dışlanma, boşanmadan sonra maruz kalınan cinsel tacizler 2020’li yıllara yaklaşırken ne yazık ki hâlâ yaygın. Boşanan kadınların bu baskılara maruz kalmamak için evlilik yüzüklerini çıkarmadıklarına çoğunuz tanık olmuştunuzdur. “Nasılca açık kapı” gibi çirkin tabirler de ne yazık ki hiç yabancı değil. Sadece boşanmak bile kadını toplumsal olarak birkaç sınıf aşağı iterken, nafakanın elinden alınarak yoksullaştırılmaya çalışılmasının amacı; kadının evlilik içinde söz sahibi olmasını engellemek ve erkeği kadına karşı şiddet ve aldatma gibi durumlarda dahi üstün kılmaktan başka bir şey olamaz. Evlilikte kadının sadece maddi olanaksızlıklardan dolayı söz sahibi olamaması demek, mutsuz bir evliliğe mahkûm olması ve boşanamaması anlamına gelir.

TOPLUMUN NABZİ YOKLANIYOR

Kanaatimce burada ortadan kaldırılmak istenen zaten yetersiz olan nafaka miktarları değil. Zaten oldukça zor edinilen haklara saldırı ve psikolojik eşingin zorlanması. Yasa tasarısının uzun zamandır meclise sunulmaması ve toplumun nabzının yoklanması da bunun kanıtı niteliğinde. Toplumun boşanmış kadına yasa şansı tanımadığı ülkemizde kadınların yasalarla korunması zaruridir. Ülkemizde sosyal haklar noktasında ciddi reformlara ihtiyaç duyulurken kazanılmış hakların yasa yoluyla değiştirilmesi kabul edilemez.

ÜNİVERSİTELİ KADINLAR ANLATTI:

Taciz, geçim derdi, gelecek kaygısı...

Berfin YILDIZ / Ceren KÖKOĞLU
İlgar JAHED
Istanbul Aydın Üniversitesi
Ekmek ve Gül Atölyesi

Üniversite öğrencisi kadınlar özellikle kadın olmaktan yaşadıkları sorunları, öğrenciliğin zorluklarını, yerel seçimlere dair düşüncelerini bizlerle paylaştı. İstanbul Aydın Üniversitesi'nden hemşirelik öğrencisi bir kadın geleceği konusunda kaygılı. Sağlık alanındaki mülakat en büyük endişesi, "Çünkü mülakat mesleki yetkinliği ölçmeye yönelik değil ne yazık ki torpile göre olacak" diye anlatıyor endişesini.

Hemen hemen her kadının yaşadığı problemleri kendisinin de yaşadığını anlatan öğrenci "Ailemden ayrı yaşıyorum ve çevre baskısı, çevre güvenliği başlıca sıkıntılardan. Kendimi güvende hissetmiyorum. Eve giriş çıkış saatlerimiz, eve kimlerle geldiğimiz, tek başına yaşayıp yaşamadığımız maalesef ki çevrede ki insanlar tarafından hep bir sorun olarak karşılanıyor. Elektrik, su, yemek masrafları sürekli bir zam durumu ve öğrenci olarak zaten iş bulma sıkıntısı yaşarken bir de bu pahalılık yaşamı iyice zorluyor" diyor.

Ülkedeki kadına yönelik şiddete dair de şu düşüncelerini ekliyor: "Kadına yönelik baskıların değişmesini, kadınların çalışma alanlarının genişletilmesini istiyorum. Sadece fiziksel değil, sözlü ve psikolojik tacize de uğruyoruz eşitlik yok."

'BİZ KADINLAR BİRLİK OLABİLİRSEK...'

Yine aynı üniversiteden bir gıda mühendisliği öğrencisi Zeliha Demirci ise, kadın olmanın zorluklarını şöyle anlatıyor; "Benim için kadın olmak çok güzel bir şey olmakla birlikte maalesef çok zor. Çünkü tüm yaşamımızı erkek egemenliğinden sıyrılmaya çalışarak geçiriyoruz. Bugün bir kadın

olarak birçok zorlukla ve haksızlıkla karşı karşıya kalıyorum. Okula giderken otobüste bir çok kez rahatsız edildim, hırkamin cebine telefon numarasını bırakan da oldu, evime kadar beni takip eden de. Fakat tüm bunlara rağmen büyük bir umutla doluyum çünkü eğer tüm kadınlar birlik olabilirsek her şeyin üstesinden gelebileceğimizi ve kendimiz için daha iyi bir dünya yaratabileceğimizi biliyorum."

'KENDİMİ GÜVENDE HİSSETMEK İSTİYORUM'

İstanbul Kültür Üniversitesi hukuk bölümü öğrencisi Ece Sare'nin de en büyük endişesi işsizlik; "Çok fazla hukuk fakültesi açıldı, çok mezun var ve işsiz kalıyoruz burada tabii bir torpil sistemi söz konusu ve kadın ayrımcılığına da çok rastlıyoruz. Her şeyde öncelikle erkeklere fırsat tanınıyor. Artık fırsat eşitsizliğinin bitmesini istiyorum. Çevremde hala kadın olduğu için okutulmayan tanıdıklarım var. Bu fikir yapısının acilen değişmesi gerek. Yarın iş hayatıma başladığımda biliyorum ki aynı işi yaptığım erkek meslektaşımın aynı şartlar altında değerlendirilmeyeceğim ve erkek olduğu için o benden her zaman daha üstün görülecek tıpkı bugün okulda yaşadığımız gibi. Bu cinsiyet eşitsizliğinin her alanda yok olmasını istiyorum.

Daha rahat yaşayabilmek, kendimi her yerde, her saatte, her kıyafetin içinde güvende hissedebilmek istiyorum." Görüştüğümüz diğer İKÜ hukuk öğrencisi kadınlar için değişmesi gereken en önemli şey ayrımcılık. "Kadınlara yapamaz algısının kaldırılması" nı istiyorlar.

Bizim değişimin ışığına ihtiyacımız var

Merhaba ben Şeyda Cihat. İstanbul Aydın Üniversitesi'nde sosyoloji bölümünde okuyan ve geleceğinden her öğrenci gibi endişe eden biriyim.

Günümüzün en büyük sorunlarından birisi olan işsizlik sorunu özellikle gençlerin korkulu rüyası haline geldi bu oranda kadınlara yapılan eşitsiz yaklaşım bizleri daha da zorluyor. İşsizlik; yıllar geçtikçe azalması gereken yerde hâlâ yükselişte. İktidardaki var oluşun yavaş yavaş değişiyor olması umarım beraberinde işsizlik ve ekonomik krize ışık tutar çünkü bizim bu ışığa ihtiyacımız var. Yurt dışında çok fazla tercih edilen, iş oranının ve çalışan sayısının fazla olduğu sosyoloji bölümü maalesef ki ülkemizde ataması az, mezunu çok bölümlerimizden. Umarım ilerleyen yıllarda bu oranlar minimum seviyeye inebilir.

Bir kadın olarak, hem okuyarak, hem çalışarak yaşamımı sürdürdüğüm ülkemde adaletin önce eşitlikle sağlanmasını temenni ediyorum.

Çünkü 2019 Türkiye'sinde hala kadın-erkek ayrımı yapılmakta ve cinsiyet eşitsizliği sürmektedir. Bu eşitsizlik kadın cinayetlerinin, taciz ve tecavüzlerinin en büyük nedenlerinden. Kadını indirgemeye çalışan kesimin bunu din ile, otorite ile yapıyor oluşu bu algının en büyük silahlarından.

Kadın cinsel bir obje değildir. Kadın her şeyden önce bir bireydir.

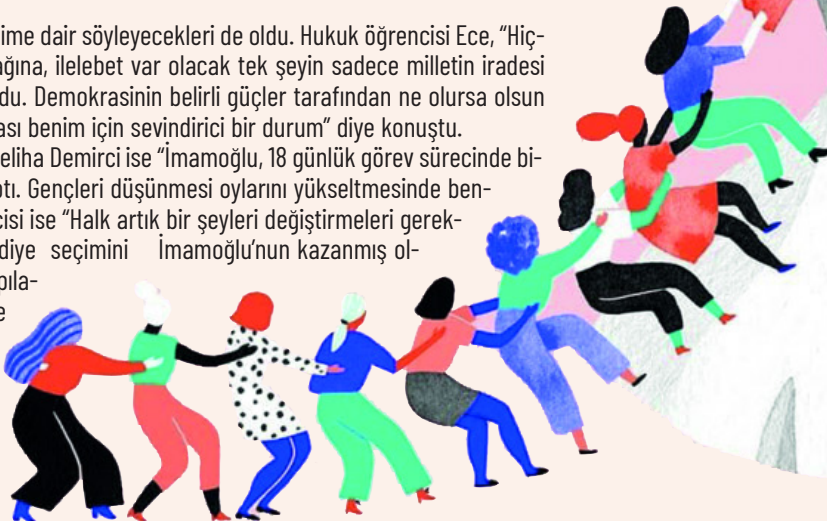
Umarım bir gün ataerkilliğin etkisinden kurtulup kadın ve erkeğin aslında eşit olduğu anlaşılabilir. Biz her şeyden önce kadın erkek ayırt etmeksizin, tüm cinsiyetçi tav-

rın karşısında durarak hareket etmeliyiz. Eğer bunu yapabilirsek bir şeyleri başarmış oluruz.

'GENÇLİĞE YÖNELİK SÖYLEMLERİ OYLARINI YÜKSELTMESİNİ SAĞLADI'

KADIN öğrencilerin yerel seçime dair söyleyecekleri de oldu. Hukuk öğrencisi Ece, "Hiçbir gücün ilelebet var olmayacağına, ilelebet var olacak tek şeyin sadece milletin iradesi olduğunu gösteren bir seçim oldu. Demokrasinin belirli güçler tarafından ne olursa olsun yıkılamayacak kadar güçlü olması benim için sevindirici bir durum" diye konuştu.

Gıda Mühendisliği öğrencisi Zeliha Demirci ise "İmamoğlu, 18 günlük görev sürecinde bile öğrenciler için birçok şey yaptı. Gençleri düşünmesi oylarını yükseltmesinde bençe etkili oldu. Hemşirelik öğrencisi ise "Halk artık bir şeyleri değiştirmeleri gerektiğini anladı." Öğrenciler belediye seçimini İmamoğlu'nun kazanmış olmasına sevinse de daha yapılacak çok şeyin olduğunu ifade ediyorlar. Özellikle başkanlık sisteminin son bulması, ülkede temiz bir demokrasi olması, kamu yararı düşünülerek hareket edilmesi talebindeler.

Kimse benden yana olmaz diye sustum

Zahide KİPER
Esenyalı / İstanbul

Kadın olmak bazı coğrafyalarda çok daha zordur. Özellikle yoksulluk varsa, ne isteklerin ne hayallerin ne çocukluğun bilinir... Gelenekler, kurallar insanların üzerine yapışmış elbise gibidir.

“15 yaşındaydım bir kadın bir gün evimize gelip anneme aşağı köyden birinin beni oğluna istediğini söyledi” diyerek hikayesini anlatmaya başlıyor kadın olmanın güzelliklerini yaşayamamış Selvi Abla. Şimdilerde yaralarını resimle sarmaya çalışıyor. Ama öncesi var. Onu görünce kim bilir daha kaç çocuğun yaşamı böyle çalındı bizim oralarda diye düşünmekten kendimi alamıyorum. “Çocuktum” diyor Selvi Abla, “Evliliğin anlamı ne bilmiyordum.”

Sonra yaşadığı tüm zorluklar bir bir dökülüyor ağzından; “Eşimi ilk kez yolda görüp elimi tutup evlenme teklif ettiğinde gördüm; utandım, kaçtım. Babam onunla evlenmemi istemedi, güvenmiyordu. Ama kaçırırlar diye korkup izin verdi. Evlendim, ertesi gün eşim gurbete gitti. Başıma neler gelecek diye düşünürken bir gün kaynamam, eşinin ve kendisinin ayaklarını yıkamamı ve ayak baş parmağını öpmemi istedi, gelenekmiş. Korktuklarım bir bir oluyordu, yok yere dayaklar başladı. Bir gün eşim postaneden para yollamış diye gittim, para

gelmemiş. Niye para yok diye kayınpederim beni sopalarla dövdü, kendimi ahıra zor attım. Evin bütün işleri bana kalmıştı; bağ bahçe, mutfak... Kendimden ağır kazanları kaldırıyor yıkıyordum. Eşim, kızım beş yaşındayken döndü. Bir süre sonra Ankara'ya taşındık.”

Eşi dönünce de zulüm bitmemiş; “İkinci çocuğuma hamileyken dayak yüzünden düşük yaptım. Beni babamın evine yolladı. Gittim ama geri döndüm çocuğum vardı, üstelik gene hamileydim. Belki düzelir dedim ama sürekli

ıçıyordu ve hepimizi dövüyordu. Geç geldiği geceler çocuklarla yorganın altına saklanıp ses çıkarmadan uyumasını bekliyorduk. Asabi, dengesiz biriydi. Almanya'dayken bir kadınla yaşamış diye konuşuluyordu sağda solda. Akrabaları biliyormuş, o zaman başlamış içkiye. Ne diyorsa itaat ediyordum. Köyde eşinin dayakları yüzünden hastalanıp ölen bir kadını duymuştum, ‘Zavallı kadının ölüsünü mahkemeler bile savunmamış, onları bile kandırılmışlar’ dediler. Korktum ben de bu yüz-

den sustum.”

Çocuklar da çok etkilenmiş tabii bu ortamdan, “Üç çocuğum da asabi oldu, onlar da hep bana kızdılar. Ama en çok kızıma üzülüyorum en çok o etkilendi” diye anlatıyor çocukların durumunu da.

UMUTSUZLUK YOK!

Çocuklarının üniversite okumasının kendisi için moral olduğunu söyleyen Selvi Abla, “Büyük oğlum mühendis oldu Almanya’da çalışıyor. Küçük oğlum ise ‘sen ne istiyorsun bu kadından’ deyip yumruğunu vurdu masaya ve altı yıldır dayak yemiyorum. Eşim içkiyi de bıraktı ama ne fayda artık” diye devam ediyor anlatmaya.

Maddi durumlarını sorunca ise yanıtı şöyle oluyor; “Artık ne fark eder ki, bir yerde hizmetçi olarak çalışsam da karnım doyardı elbet. Psikolojim bozuldu yıllarca; yemek, uyku yoktu, sürekli ilaç kullanıyordum.”

Resim macerasını konuşuyoruz son olarak da; “Doktor beni resim yapmaya teşvik etti. Oğlumun fırçalarıyla resim kursuna başladım. Resim çizerken en çok da kendimi mutlu aile tablolarında çizmek istiyordum.”

Kendi deneyimleri sonunda kadınlara seslenmek istiyor; “Kadınlar önce kendilerine güvenmeli, ipleri başkalarının tutmasına izin vermemeli. Kadınlara zulmediliyor. Ama kadınlar yılmasin, zararın neresinden dönsen kardır. Umutsuzluk yok, kadınlar direnmeli, mücadele etmeli.”

‘Güvenli sokaklar, güvenli parklar istiyoruz’

Hasret KANAT
Güzeltpe / İstanbul

Geçtiğimiz haftalarda Güzeltpe Mahallesi’nde 12 yaşındaki Onur Bağlan akşam saatlerinde parkta arkadaşlarıyla oynarken elektrik kaçağı olan aydınlatma direğine temas etti ve hayatını kaybetti. Yaşana olay sonrası anne babalar çocukları için can güvenliği olmadığı düşüncesiyle onları sokağa bile bırakmak istemezken, aileler Onur Bağlan’ın ölümünün ardındaki sorumluların bulunması ve yargılanması için davasının takipçisi olacaklarını söylüyor. Olay yaşanmadan önlem almayan Belediye ise bir çocuğun ölümünden sonra mahalledeki tüm aydınlatmalara bakım yaptırıyor.

Tüm bu ihmellere, alınmayan önlemlere karşı ise sorumluların hesap vermesini istemek, ranta değil,

insana, çevreye, sağlığa, can güvenliğine yatırım yapılmasını sağlamak, çocuklarımıza güvenli alanlar yaratmak mücadele etmekten geçiyor.

Tüm bu taleplerle birlikte Güzeltpe’de yaşayan kadınlar yaşanan olay sonrası hissettiklerini anlatıyor:

ÇOCUKLARIMIZLA SOKAKLARA KORKUSUZCA ÇIKMAK İSTİYORUZ

SEVDA: 3 yaşında bir çocuğum var, korkudan “Bir daha parka git-

meyeceğim” diyor. Evde hâlâ ağlıyor. 3 yaşındaki bir çocuk ölüm korkusu yaşıyor. Bizim güvenli bildiğimiz parklar ölüm ve tehlike saçıyor. Belediyeler gereken önlemleri almadığı için bu sokakta yaşayanlar korkarak sokağa çıkmak zorunda değil. Gönül belediyeciliği böyle olmaz. Biz korkusuzca çocuklarımızla sokaklara çıkmak, parklara gitmek istiyoruz.

TEK SORUMLU İKTİDAR

DERYA: Her gün çocuğum evimin karşısındaki bu parka gidip halı sahada top oynuyor. Çocuklarımız için şimdi her yer tehlike. Korkudan gözümüzün önünden ayıramıyoruz. Parklar yapıp ama o parklarda gereken önlemleri almayanlar “İyi bir belediyeciyim” demesin. Biz çocuklarımızı parka, sokağa, okula gönderirken zaten korkuyorduk. Sokaklarda hırsızlık, taciz tecavüz olayları fazlasıyla varken şimdi bir de güvensiz oyun

alanları korkusu yaşıyoruz. Tinercisi mi, hapçısı mı zarar verecek çocuklarımıza bilmiyoruz. Sokakların güvensizliği gibi, memleketin güvensizliği dört bir yanımızı sarmış ve her gün bu kaygıyla yaşatan tek sorumlu iktidardır.

NE SOKAKLAR GÜVENLİ NE PARKLAR NE MAHALLELER

GÖZDE: Bir çocuğu kolay yetiştirmiyoruz. Bebeklikten okul çağına gelene kadar gözümüzden sakınarak büyütüyoruz. Büyürken oyun oynayacağı bir yerde elektrik çarparak ölmesi için hiçbir kadın çocuk yapmıyor. Bu bir kaza da değil, göz göre göre cinayet. Belediye bizlere gösteriyor ki yaptığı hizmetler kağıt üzerinde. Hizmet getirmesi gereken belediyeler ölümleri, korkuyu getirmekten başka bir yol açmıyor bizlere. Ne sokaklar güvenli, ne parklar, ne de mahalleler...

Ben yeni bir yaşam kurmaya çalışıyorum, onlar engel olmaya

Eşimden ayrıldım ve Ankara'da iki erkek çocuğumla yaşıyordum. Büyük oğlum üniversiteyi kazandı, boşanma vs derken yaşamın zorlukları kendini daha da hissedilir kıldı. Savunma mekanizması böyle zamanlarda daha çok çalışıyor sanırım, halihazırdaki işim benim için daha önemli hale gelmişti. Ne yazık ki kriz işyerimin de kapısını çaldı, patron kapatacağını söyledi ve işten ayrılmak zorunda kaldım.

İstanbul'a gelmeye karar verdiğimde; ailemin de yardımıyla çocuklarımla beraber kendimize bir yaşam alanı kurma konusunda fazla zorlanmayacağı mı düşünüyordum. Nasılsa akrabalarımın çoğu oradaydı ve bir şekilde iş bulup hayatımı devam ettirirdim. Biraz da İstanbul'da aynı sektörde işyerlerinin olduğu ve tecrübeli biriyle çalışmak isteyebilecekleri konusunda ümitliydim. Nitekim düşündüğüm doğru çıktı ve daha gelmeden biriyle konuştum. Bana işle ilgili peşe sorular sordu. Sıra ücrete gelince işlerin çok iyi olmadığını, gittikçe durgunlaştığını ve asgari ücret verebileceklerini söyledi. Beklentilerinin verecekleri ücrete göre çok fazla olduğunu düşündüm ve kalacağım yere yakın olmadığını en azından yol parası vermeleri gerektiğini söyledim. Cevap olumsuz olunca kabul etmeyip görüşmeyi

sonlandırdım. Bu daha başlangıç dedim ve verdiğim kararı hayata geçirdim.

İş bulup kesinleşirene kadar ailemin yanında kalmak üzere çocuklarımla birlikte İstanbul'a geldim. Aynı zamanda gördüğüm bütün tanıdıklardan iş bulmaları için destek istiyordum. Bir süre sonra yine çalıştığım alanda bir yerin elemana ihtiyacı olduğunu duydum ve başvurudum. Sahibi bir kadındı ve tecrübeli olduğum için beni uygun gördü. İş konusunda tereddüt yoktu, fakat ücret konusunda aynı şekilde anlayamadık. Ben çekimser kalınca "aynı iş Kadıköy'de de var, isterseniz oraya başvurun. Ama orada çalışan kadınlar adamın karısı oluyor" gibi bir şeyler söyledi.

Afalladım. Sonuçta iş görüşmesi ve karşımdaki kadın, ne diyeceğimi bilemedim. Beni bu şekilde kabul etmem konusunda ikna etmeye çalışıyordu. Aynı işi yapmayı çok istiyordum, fakat o cümle bir iş görüşmesine yakışmadı ve beni soğuttu. Düşüneceğimi söyleyerek ayrıldım.

Bana uygun ilanlara başvurmaya devam ediyordum. Annemlere yakın bir yere ikinci görüşme için çağırdılar ve kabul edildim. Her şey güzel gidiyordu. İlk defa üretimdeki işçilerle bu kadar yakın çalışıyordum. Kısa sürede beni sevdiler. Çay ve yemek aralarında elimden geldiğince on-

larla olmaya çalışıyordum. Mutfaktaki ab-lalarla aramız çok iyiydi. Hâlâ da görüşüyoruz.

Biri Suriyeli, ikisi Özbek kaçak çalışan üç yabancı işçi vardı. Özellikle birini milliyetçi geçinen Türk şoförler çok eziyorlardı. Onlar yokken gelip ısıtıcıda ısınırklat çat pat Türkçesi ile ona haksızlık yaptıklarını anlatmaya çalışırdı. Artık dayanamadım, müdüre anlattım olanları, çocuğa haksızlık yaptıkları için onları azarladı ve gereken uyarıyı yaptı. İşyeri sahibi; patronluk üzerinde eğreti duran bir elbise gibiydi. Kibar ve kültürlü gibi görünmeye çalışıyordu, ama aslında ırkçı, cahil biri olduğu davranışlarından belli oluyordu. Bana karşı oldukça saygılı davranırdı. Ama yaptığı telefon görüşmelerinde cinsiyetçi küfürler etmeyi ihmal etmezdi.

Evet oradaki iş hayatım; insanlara hakaret edilince refleks olarak gösterdiğim tepkiden dolayı sonlandırıldı. İşimi kaybettiğim için çok üzülmuştum ama oradan da uzaklaştığım için sevinmişim.

Tabii tekrar başa döndüm. Dikta rejiminin sadece kendine yönelik uygulamaları, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum ve insanlar arasındaki kutuplaşma; beni zaman geçtikçe karamsarlığa itiyor olsa da, doğru yolda ilerleme konusunda pes ettirmeyecek!

Ekme ve Gül'e sevgilerimle...

Filiz GÜVEN

Hayaller çok renkli ama gerçekler çok metalik!

Teknoloji o kadar hızlı geliyor ki, biz bir gelişmeyi duyup görüp öğrenene kadar eskimiş oluyor. Aslında ne kadar tezat değil mi; bilginin bu kadar hızla yayıldığı bir zamanda yine aynı hızla unutulması!

Neyse efendim; ben sizlerle bambaşka bir konuyu konuşmak istiyorum. Konumuz biraz teknolojiyle ilgili; evet, hayatımızda büyük bir yer kaplayan sosyal medyadan bahsedeceğim size!

Dünya nüfusunun yüzde 56'sı internet kullanıcısı, yine dünya nüfusunun yüzde 45'i sosyal medya kullanıcısı ve yine dünya nüfusunun yüzde 67'si mobil kullanıcısı, yani dünyanın yarısı sosyal medya üzerinden birbirleriyle ilişki halinde ve bir şekilde haberleşiyor.

Bu durum madalyonun iki yüzünü gösteriyor; bir yüz aydınlık, çünkü çok şey görme duyma ve bilme şansına sahibiz. Çok hızlı bir şekilde bilgiyi seçme, karşılaştırma seçeneklerimiz var. Yüzlerce rengin varlığı da cabası.

Bir yüz karanlık, çünkü gerçeklikten uzaklaşıyoruz, kararsızlığımız artıyor, hızlı tüketiyoruz, bu hıza ben de katılıyorum,

sen de, ofiste yanından evrak götüren memur da, fabrikadaki ustabaşı da, işçi de...

Mesela çok kullanılan sosyal medya uygulaması olan Instagram'a herkes fotoğraf atıyor, günlük yaşamlar paylaşılıyor. Yediğimiz, içtiğimiz gezdiğimiz, gördüğümüz giydüğümüz... Bunları yolda gördüğümüzde belki de selam vermeyeceğimiz insanlarla paylaşıyoruz, kalbimizi çıkarıp ortaya serercesine paylaşıyoruz. Evlenme tekliflerini canlı yayında yapıyoruz! Çocuklarının agucuk gugucuklarını canlı yayımlıyoruz. Güneşin doğuşu, batışı her şey ama her şey her an storyler ile anında cebimize hizmet!

Her şey o kadar renkli ve özenli ki kendi yaşamımızın rensizliği kör ediyor insanı.

Güne başladığımız "an" ile günü tamamladığımız son deme kadar dinlenme aralarında, yemek molalarında, yolda giderken, otururken veya ayakta iken her "an" sosyal medyada gezintimizi sürdürüyor, bir dalıp bir çıkıyoruz. Bazen kendi gerçeklerimizden kaçarken bazen olanı ol-

duğundan fazlasıyla yakalamak için çabalyoruz, ne var ki en sonunda yine kendi metalik yalnızlığımıza dönüyoruz.

Paylaşılan 'storylerde' yaşanan renkli anların birçoğunun perde arkası o kadar da renkli çıkmıyor aslında. O "an"lar da herkesler mutluluk havuzunda yüzüyor görünüyor, ama gerçeğin çoğu zaman öyle olmadığını topluma baktığımızda görebilmek mümkün. Her gün ortalama üç kadının kadın cinayetinde katledildiği ve yine her gün ortalama üç işçinin iş cinayetinde hayatını kaybettiği gerçeği, taciz ve isticar haberlerinin artık "sıradanlaştığı" bir hayatın karanlığı madalyonun öbür yüzünde bulunuyor. Dijital dünyanın şarjı bittiğinde kendi dünyamızı bizi doyurmuyor maalesef. Gerçeği perdeleyen sanal dünya ve yine o perdede yırtıp atan hayatın ta kendisi oluyor...

İşçi B'nin dediği gibi: Güzel günler gelmez bize, biz güzel günlere yürümedikçe.

Olca ÖZAK

Sultangazi / İSTANBUL

Mülteci çocukların ardında bıraktığı duraklar...

Gözümü açtığımda metrobüsteydim. Kısa da olsa nöbetin yorgunluğu üstüne iyi bir uyku çekmiştim, telefon ısrarla çalıyordu. Arayan annemdi. Yemeğe gelip gelmeyeceğimi soruyordu. Biraz konuştuktan sonra kapattım. Tekrar başımı cama yaslamıştım ki uzun boylu 12-13 yaşlarında sarışın mavi gözlü bir delikanlı ve 5-6 yaşlarında dünyalar güzeli sarışın bir kız çocuğu mendil getirip uzattı Arapçadan hallice yarım Türkçeyle...

Beni bilen bilir asla çocuklardan bir şey satın almam bu işe ortak olmamak için. Kibarca reddedip tekrar rüyalara dalacaktım ki çocuğa takıldı gözüm. Gözümde gözlük olduğu için istese de fark edemezdi onu izlediğimi...

Metrobüs kapısının önüne oturdu, elindeki selpak poşetini yere bıraktı ve güneşin huzmesiyle kapının camına yansıyan silüetine baktı. Belki bir anda geçim sıkıntısını, savaşı, yitip giden yakınlarını, akşam ne yiyeceğini düşünmeyi bırakıp yüzünün yansıdığı kapı camında kendini izledi, değişik dudak hareketleri ile ellerini alınına oradan saçlarına götürdü. Bir ünlü edasiyla poz vermeye başladı. Sanki flaşlar onun için patlıyordu. Belki kısa bir süre içindi ama yine de mutlu görünüyordu.

Pişmanlık hissettim, uzattığı mendili alıp almamak konusunda tereddüte düşmüştüm. Olacak iş miydi şimdi bu? Kızdım kendime. Sanki alsam ne olacaktı, altı üstü bir mendildi.

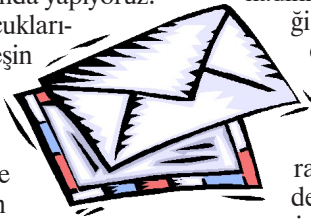
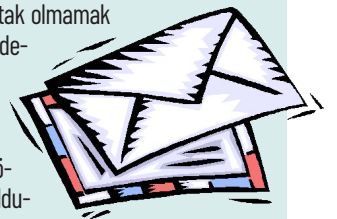
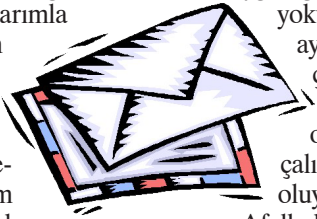
Metrobüs incecği durağa yanaşmıştı, kapı açıldı iki kardeş sessizce uzaklaştı. Bir sonraki metrobüste yeni hayalleriyle ekmeğinin parasını çıkaracaktı...

Aklıma bundan yıllar önce Evrensel'de yayımlanan mülteci çocuğun mektubu geldi. Adı Mohammed, yalnızca 9 yaşındaydı ve "Benim öykümün herhangi bir mültecinin öyküsünden farkı yok; ancak ben hayattayım" diyecek kadar da büyümüştü... Zorlu göç şartlarında 5 yaşındaki kardeşinin annesinin kollarında can vermesine, kolluk kuvvetlerinin babasını döverek öldürmesine tanık olmuştu.

Avrupa'da yeni bir hayat kurma hayaliyle evi, arkadaşları, akrabaları, dili, kültürü, kimliği ardında bırakarak, belki haritada yerini bile gösteremeyeceği ülkelere gidecek olmak Mohammed'in yazgısı mıydı? O minicik bedenine hayatta kalma savaşı veriyordu, yaşlıları daha A marka ayakkabının B rengine karar veremezken...

Düşündüm, aynı acıları metrobüsteki bu çocuk da yaşamıştı. O çocuğun bir anlık kendisini aynada bir star, şarkıcı veya ünlü biri olarak görme hayali bu acıların üstünü örtebilmiş miydi?

Esra DOĞU
Esenyurt / İSTANBUL

Ne çektin be Frida!

Şenay KUMUZ

6 Temmuz 1907'de dünyaya gelen Frida, o çok sevdiği ülkesi Meksika devriminin gerçekleştiği 7 Temmuz 1910 gününü doğum günü olarak ilan etmiş.

Kendi doğumunu ülkesinin yeniden doğumuna bağlayan Frida, Macar Yahudi fotoğrafçı bir babanın ve Kızılderili asıllı annenin, 4 kızından üçüncüsü.

Çocukluğunda geçirdiği hastalıkla başlayan ağırlı ve sancılı günleri, gençliğinde geçirdiği kaza ile birlikte tahammülü zor bir döneme evrilmiş. Toplamda 32 ameliyat geçirip uzun yıllar korseler ve bitmek bilmeyen tedavi dönemleri ile hayatını sürdürmüştü.

Bu anlattıklarımız pek çoğumuzun bildiği şeyler öyle değil mi? Hele ki Salma Hayek'in başrolünde olduğu, 2002 yapımı Frida filmi izleyen herkes, Frida'nın ağırları kadar yaşadığı aşkların da ne kadar derinlikli olduğunu bilir.

Öyleyse neden hatırlatıyoruz Frida'yı dersiniz, birazdan yazacaklarımız başlıkta olduğu gibi "Ne çektin be Frida" dememize neden olan, ölümünden sonra da süren acılar diyelim. Bitmedi, bitirilmedi bir türlü çünkü. İnsanın, "Sahi Frida size ne yaptı?" diye sorası geliyor? Neden mi soruyorum bu soruyu!

'GEL GEL FRIDA'LI KÖFTEYE GEL!'

Frida portreli köfteci, tatlıcı, pasta- ne, kafe, elbise, toka, çanta, bardak altlığı, küpe, kolye, saç modeli, kerata, Barbie bebek, mezatçı, organizasyon şirketi, örgü evi, bar klübü, fotoğrafçı, butik, poşet, ev yemekleri lokantası, magnet, art galeri (en uygunu art galeri olmasıdır diye düşünüyorum), seyahat acentesi, tango-dans salonu, bistro, spor salonu, derken hooop işte tam olarak neredeyiz! Bir markanın mayosunda, hem de çok alakasız bir biçimde palmye ağacının yapraklarının yarattığı karmaşasının

tam ortasında, meşhur Frida portresi. Marx'ın da dediği gibi "Gölgesini satmadığı ağacı kesen" kapitalizm, Frida'nın da karşı olduğu bu sistem tarafından alınır satılır bir meta haline dönüştürülmüştü.

Bir rivayet der ki tüm bunların Frida'nın hayranı Madonna, (hatta bu ticarileşmenin de kaynağı olabileceğine dair bir fikir var) yüksek ücretler ödeyerek Frida'nın ailesinden tüm hakların satın almış. Yaşadığı ev, 70 eserden 50 tanesi ve daha pek çok şey. Dolayısıyla da bir marka haline getirilmeye çalışıyor.

"Hayatta başıma iki korkunç kaza geldi, biri geçirdiğim otobüs kazası, diğeri de Diego" diyen Frida, sevdiği adamın onun için ne büyük felaket olduğunu bu sözlerle açıklamıştı. Ya ölümünden sonra başına gelenleri bilseydi...

GERÇEK FRIDA BİR DİRENİŞÇİYDİ

Frida, 13 Temmuz 1954'te 47 yaşında öldü (7 gün sonra ölüm yıl dönümü). Peki, başta ülkemiz ve tüm dünya Frida'yı ne zaman ve nasıl tanıdı? Yaptığı sanat eserleri tabloları ile mi tanıdı, masallara konu olan aşkı Diego Rivera'a ile yaşadığı sansasyonel yaşamı ile mi? Ya da muhalif kimliğinden mi?

Hayır hiçbiri. Elbette ki bu saydığımız özelliklerinden dolayı tanyanlar var, fakat ölümünden önce hasta yatağında yatarken resmettiği portresi ile kafamızı çevirdiğimiz her yerde gördüğümüz Frida'yı "bıyıklı kadın" olarak bilenlere, onu bir meta haline getirenlere sözü müz.

Evet itiraf etmeliyiz ki ilk başlarda hepimizin hoşuna gitti. Masamızda duran bardak altlıklarını hiç kullanmadık mesela, bez çantalarımızı aldık ama kıyamadık çoğu kez takmaya, ya o tişörtlerimiz, renkleri bozulacak diye, yıkamak zorunda kalmayalım diye giyinemedik. Evet, evet o magnetleri

de sevdik... Eee ama yeter artık, bilse tüm bunları Frida, yaşarken yaptığı her şeyi bir kenara bırakıp inzivaya çekilebilirdi.

Diyelim ki kimi şeyler sanatın etkisi ve görünürlüğü açısından kabul edilebilir, fakat tatlıcıyı, köfteciyi, ayakkabı çekeceğini, anaharlığı Meksikalı ya da esmer bir Japon kadın haline getirmenizi nasıl kabul edelim yahu. Gözler çekik, tek sıra halli kaşları ile Frida dünyanın portreleri ile tanıdığı Frida olamaz.

O yaşadığı her türlü acıya rağmen hasta yatağından bir kamyonet kasasında kendi sergisine katılan bir direnişçi! Direnişçi demekte hiçbir sakınca yok. Hayatı boyunca, yaşadıklarına direnmekle kalmamış sosyalist fikri de benimseyerek bugün onu meta malzemesi haline dönüştüren her şeye karşı mücadele vermiş bir kadın.

2016 yılında Mattel'in piyasaya sürdüğü Frida Kahlo Barbie bebeği; düzgün kaşları açık kahverengi gözleri, düzgün formu ve ressama benzememesi sebebi ile tepki çekmişti. Sanatçının beyazperde hayatını oynayan oyuncu Salma Hayek de oyuncu benzemeyen oyuncak için sosyal medya hesabından "Frida Kahlo hiçbir zaman birine benzemeye veya onun gibi olmaya çalışmadı. O benzersizliğiyle övünüyordu. Onu nasıl Barbie'ye dönüştürebilirler?" açıklamasını yaparak haklı bir tepki göstermişti.

Son olarak; "Kahloizm" diye bir akım var da bizim mi haberimiz yok. Memleketin her bir yanını sarmış müridleri var da hepimizden gizli mi çalışıyorlar? Sorarım yani. Meksika'da müze haline getirilen evinde dağıtılan broşürler bile ücretli hale gelmişse bu akımın uluslararası çalışıyor olabileceği insanın aklına gelmiyor değil!

